

Apokarip Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ rehe har

Juã kome'ẽ paper ke mupinim. Upa katu te Jesu mujekwa ame'ẽ ke Juã mupinim. Ywa pe Jesu ixo ame'ẽ rehe har mujekwa Juã pe. Ame'ẽ ke a'e mupinim tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Jesu kotyhar ta ixo ame'ẽ ta rehe har mujekwa tĩ. Ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Yman rahã, ma'e ke uhyk ta my, ame'ẽ rehe har upa katu te mujekwa. Ame'ẽ rehe har Juã mupinim tĩ. Myja me'ẽ katuha renda ixo my, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Jesu jywyr ta, ame'ẽ rehe har mupinim tĩ.

Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ ke Jesu Kirisutu mujekwa

¹ I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke Jesu Kirisutu pe Tupã mujekwa. Ame'ẽ ke ihẽ pe Kirisutu mujekwa tĩ. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta Tupãma'e miasu ta pe ihẽ amujekwa tĩ. Ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Ihẽ Juã. Kirisutuma'e miasu ke ihẽ. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha ke Kirisutu mondo. Pe, ame'ẽ je'ẽha rahoha ihẽ pe upa mujekwa. ² Pe, upa katu te ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim. Aja rahã, pekwa katu ta tĩ. Myrandu ke Tupã mujekwa, ame'ẽ ke kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Jetehar te ke Jesu Kirisutu mujekwa, ame'ẽ ke kohĩ tĩ.

³ Kome'ẽ paper rehe amõ usak usak rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ, ame'ẽ ke rehe amõ hendu katu rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe ihẽ amupinim. Upa ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ uhykiha angaha uhyk tate. A'erehe amõ hendu ehe rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e tĩ.

Jesu kotyhar ta amō amō ok ta pe ixo ame'ē ta pe Juã mupinim

⁴ Asia wyy rehe amō amō ok ta ihĩ. Heta ihĩ. Kuja. Awa po wajar mokōi hetaha ihĩ. Ame'ē ok ta pe Jesu kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ē ok ta pe har ta pe paper pinim ke ihē amondo axo. Ihē Juã.

Mã peja johu pehē rehe Tupã usak katu. Mã peja pehē py'a ke a'e muhury katu.

A'e uhã te hũ ame'ē ke a'e.

Yman ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã pete'e ta ixo tĩ.

Wapyka katu te ame'ē ruwa koty I'ã ixo. Amō koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokōi ima'e ma'ema'eha ke. Ame'ē'ã riki pehē rehe usak katu ixo tĩ. Pehē py'a ke muhury katu tĩ. ⁵ Jesu Kirisutu pehē rehe usak katu tĩ. Pehē ke muhury katu tĩ. A'e riki Tupã rehe har mujekwa katu ame'ē ke a'e.

A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu tĩ. Manōha ngi a'e ke Tupã mukwera katu muhem. A'erehe Kirisutu riki amō ta 'ar koty te we je'ēha te reko. A'e riki kapitã keruhũ te. Kome'ē wyy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ 'ar koty te we kapitã keruhũ te ha tĩ.

Jande rehe a'e ipy'a katu. A'e manō, a'erehe upa jande ma'e jaka'u te'eha jama'ema'eha ke jande py'a ngi Tupã juhyk. ⁶ Pe, a'e aja jande ke kapitã keruhũ aja Kirisutu mu'am tĩ. (Aja rahã, a'e putar ame'ē ke jama'ema'e ta.) Ima'e pa'i ta ke aja jande ke a'e mu'am tĩ. (Aja rahã, pa'i ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ.) Kirisutu pái ke a'e tĩ. Mã peja Jesu Kirisutu pe japandu: “Ne jō riki katu te me'ē ke. Mã peja kapitã keruhũ te aja exo. Aja te'eha exo” aja japandu. Amen! A'e tỹ.

⁷ Pesarahã! Ywa takãxĩha 'ar pe a'e jywyr ta uwyr ixo. Upa katu te awa ta usak ta ehe. A'e ke putar ym ame'ẽ ta usak ta ehe tĩ. Myra rehe itatakwar pe kutuk ame'ẽ ta usak ta ehe tĩ. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta jixi'u ta tĩ. (A'e mupyrara ta, aja ame'ẽ ta ukwa katu, a'erehe jixi'u ta.) Aja ta riki. Amen. ⁸Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Jandema'e sawa'e te a'e. Kuja pandu:

—Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ.

Ihẽ axo py te ame'ẽ ke ihẽ.

A'ejõhar rahã, tapijar te'e we ihẽ axo ta tĩ.

Yman axo.

Apo kote'e axo.

Yman rahã, aja te'e ta axo tĩ — aja riki Tupã pandu.

Kirisutu rehe Juã usak

⁹ Ihẽ Juã. Pehẽ mu ke ihẽ. Jesu riki jandema'e sawa'e te. Ixotyhar ke ihẽ tĩ. Ixotyhar ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mupyrara hũ. Pehẽ aja ihẽ ke ame'ẽ ta mupyrara riki. Pehẽ aja ihẽ py'ahu te'e ahendu axo tĩ. Tupã je'ẽha ke ihẽ apandu pandu. Ihẽ pe jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke ihẽ amujekwa tĩ. (Ame'ẽ ke amõ ta putar ym.) A'erehe ihẽ ke kome'ẽ ypa'ũ rehe Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta mondo. (Kyndaha aja saka se.) Ypa'ũ rer Pat. ¹⁰ Tupã rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ, ame'ẽ wera rahã, ihẽ py'a rehe Tupãã ihĩ katu te. Pe, amõ pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Ihẽ kupe koty ngi panduha uwyr. Tyapu hũ panduha. Jumi'a aja panduha. ¹¹ Kuja panduha ihẽ ahendu:

—Ma'e ke nde eresak ta, ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Ame'ẽ paper ke amõ amõ ok ta pe emondo. Ame'ẽ ta ok ta pe Jesu kotyhar ta jy'ar. Ame'ẽ ta pe emondo. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Kuja ok ta rer. Ese ok ta. Amõ Esimi ok ta. Amõ Per ok ta. Amõ Tiati ok

ta. Amō Sandi ok ta. Amō Sirande ok ta. Amō Raoniséi ok ta — aja ahendu.

¹² Awa pandu my? Ame'ě asak tar katu, a'erehe ihě awak. Aja rahã, ma'e weraha tymã ke ihě asak. Itatawa ke te'e mujã ame'ě rehe asak. Kuja. Awa po wajar mokõi hetaha. ¹³ Ame'ě pyter pe awa aja ame'ě rehe ihě asak. Kamixa puku namō ixo. Ipy rehe pukuha ihon. Ixu'a rupi har aja ame'ě riki ipixi'a rupi ihĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ě ke a'e tĩ. ¹⁴ I'a riki ituwyr te hũ. Ame'ě tuwyriha aja se nixói te. Ituwyr te hũ. Eha riki tata aja hendy hũ. ¹⁵ Ipy hendy hũ tĩ. Itatawaran ke kytyk katu aja hendy hũ. Tata pe maku rĩ, aja hendy hũ tĩ. A'e pandu rahã, itapupur keruhũ aja tyapuha ahendu. (Jesu ame'ě. Ywa pe har aja katu te hũ ame'ě ke a'e.) ¹⁶ Ipo pe jahy rata ke a'e pyhyk reko. Ijywa katu kotyhar pe pyhyk reko. Kuja awa po wajar mokõi jahy rata hetaha ke. A'e pandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'ě ke uhem, ame'ěja saka. Warahy jandar rahã, warahy hendy hũ, ame'ěja saka huwa ke hendy te hũ. ¹⁷ Ihě asak ehe rahã, huwa koty ihě a'ar ajup. Manō ame'ě ke aja ihěaju. Ipo pe ihě ke a'e pyhyk. Ijywa katu kotyhar pe ihě ke mupu'am. Pe, ihě pe pandu:

—Ihě ngi ekyje ym.

Ihě ruhã te hũ ame'ě ke ihě.

Ma'e nixói te rahã, pete'e ihě axo.

Yman te rahã, pete'e ta ihě axo tĩ.

¹⁸ Ihě axuwe katu ame'ě ke ihě.

Yman ihě amanō.

Apo ihě ruhã te hũ ame'ě ke ihě.

Aja te'e ta ihě axo.

—Ihě apandu katu: “Nde eremanō ta” aja. Aja ihě je'ěha rupi a'e manō ta. Ihě riki apandu katu: “Nde erekwera katu erehem” aja. Aja ihě je'ěha rupi a'e kwera katu ta uhem tĩ. ¹⁹ Apo nde eresak ame'ě ke emupinim. Apo

ma'e ke ixo ame'ẽ rehe nde eresak. Ame'ẽ ke emupinim. I'i atu rahã we, ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ ke emupinim tĩ. ²⁰ I'i nde eresak ame'ẽ rehe nde erekwa ym. Ame'ẽ ke ihẽ amujekwa nde pe apo 'y. Ihẽ jywa katu kotyhar ame'ẽ ihẽ po rehe jahy rata nde eresak. Awa po wajar mokõi nde eresak. Ame'ẽ riki kapitã ta ke. Ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha rendama'e kapitã ta ke. Awa po wajar mokõi jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽ kapitã ta ke. Ma'e weraha tymã rehe nde eresak. Awa po wajar mokõi hetaha rehe nde eresak. Ame'ẽ riki ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ke — aja ihẽ pe Jesu pandu.

2

Ese ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹ Ihẽ pe a'e pandu:

—Ese ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ riki ihẽ po pe jahy rata apyhyk ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ jywa katu kotyhar ame'ẽ pe awa po wajar mokõi hetaha ihẽ apyhyk. Ma'e weraha tymã rupi awata axo ame'ẽ ke ihẽ tĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke ame'ẽ. Awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ rupi ihẽ awata axo.

² —Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Mu'eharan ta je'ẽha ke pemukanim tar katu te hũ. Ame'ẽ rehe har pepandu pandu hũ. Aja pemukanim. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu pexo, aja ihẽ akwa katu tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ ta ke peputar ym tĩ. Ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ. Amõ ta pandu: ‘Kirisutu mondo ame'ẽ ta ke jande’ aja naĩ. Jete my? Ame'ẽ ke pemanga katu. Aja rahã, Kirisutu mondo ym ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa. Te'e pandu ame'ẽ ta ke a'eta aja pekwa tĩ. Aja pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ. ³ Ihẽ kotyhar ta ke

pehẽ, a'erehe pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ. Pehẽ py'ahu te'e pehendu pexo. Ihẽ rehe pehẽ pejurujuar katuha ke pehijar ym tĩ. (Upa ame'ẽ rehe ihẽ rury katu.)

⁴—(Pe, kuja jõ ihẽ rury ym.) Ihẽ rehe pejurujuar katu py rahã, ihẽ rehe pepy'a katu te hũ. Aja ihẽ rehe pepy'a katu ym pexo apo 'y. ⁵ Myja me'ẽ pehẽ pepy'a katuha kanim my? Myja pemukanim my? Ame'ẽ rehe har pekwa pekwa pexo. Ma'e pehẽ peka'u te'eha ke pema'ema'eha ke pehijar. Pe, pema'e py, ame'ẽ ke pema'ema'e tĩ. Mu'eharan ta je'ẽha ke pemukanim tĩ. Ma'e peka'u te'eha pema'ema'eha ke pehijar ym rahã, pehẽ rehe ihẽ ahyk ta. Amupyrara ta pehẽ ke. Ma'e weraha tymã ke ihẽ amukanim ta. (Aja rahã, jy'ariha renda nixói ta.)

⁶—Pe, Niko kotyhar ta ma'ema'e ame'ẽ ke peputar ym tĩ. Jetehar ym ame'ẽ ta mu'e. Ihẽ aja ame'ẽ ta ke peputar ym tĩ. Ame'ẽ pema'eha riki katu” — aja Jesu pandu.

⁷—Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu! Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, ihẽ apandu ta: “Tupãma'e kupixa pe exo katu. A'ep ma'eywa heta i'ãi. E'u. Aja rahã, nde rury katuha namõ nde ruhã te hũ nde erexo ta” — aja Jesu pandu.

Esimi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁸ Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Esimi ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Ihẽ riki ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ma'e nixói te rahã, pete'e ihẽ axo. Yman te rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ amanõ. Pe, ihẽ akwera katu ahem tĩ.

⁹—Pesarahã! Pehẽ ke amõ ta mupyrara hũ ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Mupyrara hũ, a'erehe pehẽma'e ym te ame'ẽ ke ihẽ akwa katu tĩ. Pesarahã! Tupã ukwa katu ame'ẽ ke

anĩ. Pehẽma'e ke heta hũ aja a'e ukwa. Amõ ta pandu: 'Jundéu awa ta ke jande, a'erehe pehẽ namõ Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ ta' aja pandu naĩ. Anĩ. Ihẽ ke ame'ẽ ta putar ym. A'erehe pehẽ rehe ame'ẽ ta juru ai. A'erehe ame'ẽ ta riki Satana kotyhar ta ke. ¹⁰ Pehẽ pepyrara hũ tate. Ame'ẽ ngi pekyje ym.

—Pesarahã! Pehẽ ngi har amõ amõ ke kyndaha pe Satana kotyhar ta kynda ta raho. Aja ihẽ rehe pejurujar katuha ke Satana manga ta. (Ãjã ramũĩ a'e.) Pepyraraha heta ym ta wera. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Pehẽ ke amõ ta jukwa ta my? Pehijar ym pejurujar katuha ke tĩ. Aja rahã ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe ihẽ ame'ẽ ta. Pehijar ym, a'erehe pehẽ ruhãha ke ihẽ ame'ẽ ta pehẽ pe” — aja Jesu pandu.

¹¹ —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa ame'ẽ ke rehe pehendu katu! Tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu rahã, marã ka ym mupyraraha renda pe pehoaha. Mupyraraha renda pe amõ oho ta rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka riki — aja Jesu pandu.

Per ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹² Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Per ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu rahã, kyse upa te'e haimbe ame'ẽ ke uhem, ame'ẽja saka.

¹³ —Pesarahã! Per ok ta pe har ta katu ym te riki. A'ep Satana ixo, ame'ẽja saka. (Ãjã ramũĩ a'e.) Ame'ẽ ok ta pe pexo, aja ihẽ akwa katu. Ihẽ kotyhar ta ke pehẽ. Ihẽ rehe har Anti pandu pandu katu. Ihẽ rehe jurujar katuha ke a'e hijar ym. Pe, a'e ke ngã jukwa. (Aja pehẽ ke ngã mukyje ta tipe.) Anĩ. Arahã ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar

ym riki tĩ. (Upa ame'ě rehe ihě rury katu.) Ame'ě ok ta pe Satana ixo, ame'ěja saka.

¹⁴ —Pe riki pehě rehe har ihě aje'ě we ta. Kuja ihě rury ym. Pehě ngi har amō ta Maraã mu'e ame'ě ke rehe hendu katu. Katu ym aja. Yman Mbara ke Maraã mu'e. Kuja yman Maraã mu'e. ‘Tupãran ruwa koty ma'e mi'u ke ngã moĩ. Ame'ě ke pe'u katu. Kũjã rehe peka'u te'e tĩ. Sawa'e rehe peka'u te'e tĩ, aja jundéu awa ta pe epandu katu' aja Mbara pe Maraã mu'e naĩ. Ame'ě mu'eha rehe amō ta hendu katu. Ame'ě ta pehě namō ixo apo. Katu ym aja. ¹⁵ Aja pehě ngi har Niko kotyhar ta mu'e ame'ě ke rehe hendu ame'ě ta ixo tĩ. Katu ym tĩ. ¹⁶ Ame'ě ta ke pehě ngi pemuhem ym we pemondo rĩ. Mã peja pemuhem katu pemondo. Aja ym rahã, pahar pehě rehe ihě ahyk ta. Pe, ame'ě katu ym ame'ě ke mu'e ame'ě ta ke ihě amupyrara ta. Ihě apandu ta. Aja rahã, kyse aja saka ihě juru ngi uhem ta. Aja ame'ě pe ihě amupyrara ta ngã ke” — aja Jesu pandu.

¹⁷ —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihě kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ě ke rehe pehendu katu! “Ihě rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahã, ma'e katu ame'ě ke ihě ame'ě ta ipe. Yman mana riki jundéu awa tama'e mi'u. Amō mupyta ame'ě ke pehĩ. Ywa pe har ke ame'ě. A'erehe ame'ě ke rehe kome'ě ywy keruhũ pe har ta usak ym. Ame'ě mana aja pehě pe ihě ame'ě katu ta. (Aja rahã aja te'eha pehě ãpũ ta.) Pe, upa katu te ame'ě ta pe ita ra'yr tuwyr ke ihě ame'ě ta tĩ. (Aja rahã, ame'ě namō huryha mujãha rehe oho katu ta. Ywa pe har huryha ke ame'ě.) Ame'ě ita ra'yr rehe awa rer pyahu ame'ě ke ihĩ. Ame'ě rer ukwa ym te awa. Ita ra'yr pyhyk ame'ě ke jō ame'ě rer ukwa ta” — aja Jesu pandu.

Tiati ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹⁸ Ihě pe Jesu pandu tĩ:

—Tiati ok ta pe ihě kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ěma'e kapitā pe kuja emupinim: “Pehě pe myrandu ke ihě amondo axo. Tupā ra'yr ke ihě. Ihě reha tata aja hendy hũ riki. Ihě py hendy hũ tĩ. Itatawaran kytyk aja hendy hũ.

¹⁹ —Pehě pema'ema'e ame'ě ke ihě akwa katu. Pepy'a katu pehě juehe pexo. Ihě rehe pejurujar katuha ke pehijar ym. Ima'e ym te ame'ě ta pe ma'e ke peme'ě me'ě katu. Pehě ke amō ta mupyrara rahā, pehě py'ahu te'e pehendy. Upa ame'ě pema'ema'eha ke ihě akwa katu. Pehě pejurujar katu py rahā, aja pema'ema'e. Apo ame'ě 'ar koty te we pema'ema'e katuha. Aja rahā katu hũ. Ame'ě ke ihě akwa katu. (Upa ame'ě rehe ihě rury katu.)

²⁰ —Pe, kuja pehě rehe har ihě aje'ě ta. Kuja ihě rury ym. Amō kūjā pehě namō ixo. Ymanihar Jesambe aja a'e. 'Katu a'e' aja pepandu ehe har. Anĩ. Katu ym aja. Ame'ě kūjā pandu: 'Tupā je'ěha ke pandu ame'ě ke ihě' aja pandu nā. Te'e riki. Ihě je'ěha ke pandu ame'ě ta ke kūjā muka'u te'e riki. A'e mu'e ame'ě ke namō muka'u te'e riki. A'erehe ihě je'ěha pandu ame'ě ta amō kūjā ta rehe ka'u te'e. Tupāran ruwa koty ma'e mi'u ke amō ta moĩ, ame'ě ke a'eta u'u tĩ. Katu ym aja. ²¹ Ihě aharō riki. 'Ma'e nde ereka'u te'eha ke nde erema'ema'e. Ame'ě ngi emuruwak. Ihě koty nde py'a emuruwak' aja amō pandu ipe. Anĩ riki. Muruwak tar ym. Sawa'e rehe ka'u te'e we rĩ. ²² A'erehe a'e ke ihě amupyrara te hũ ta. Upa katu te kūjā mu'e ame'ě ke rehe hendy katu ame'ě ta ke ihě amupyrara te hũ ta tĩ. Ame'ě ta kūjā rehe hendy katu, a'erehe ame'ě ta ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ě ta py'a ke ihě koty muruwak ym rahā, pahar ame'ě ta ke ihě amupyrara ta. ²³ Upa kūjā kotyhar ta ke ihě ajukwa ta tĩ. Aja rahā, upa katu te ihě kotyhar ta ukwa ta. Ma'e ke rehe har ipy'a rehe amō ukwa ukwa

ixo, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te. Ma'e ke amõ putar ame'ẽ ke ihẽ akwa katu te tĩ. Ame'ẽ ke upa katu te ihẽ kotyhar ta ukwa ta. Pehẽ pame katu te ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta. Nde erema'ema'e, aja ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta tĩ.

²⁴ —Pe, pehẽ ngi har amõ ta aja ym. Ame'ẽ ma'e jaxer ai ame'ẽ mu'eha rehe pehendu ym. Mu'e ame'ẽ ke aja pema'e ym tĩ. Pehẽ riki Tiati ok ta pe har ta ke pehẽ. Amõ ta pandu: 'Yman Satana rehe har ukwa ym awa. (Ãjã ramũi a'e.) Apo ehe har jetehar te ke jakwa katu' aja a'eta jupe. Ame'ẽ rehe pehendu ym tĩ. Pejumu'e ym tĩ. Katu aja. Ko apandu pehẽ pe: 'Mu'eharan ta ke pemujan pemondo pehẽ ngi' aja. Ame'ẽ jõ apandu. Amõ we ma'e ke pema'ema'e, aja ym apandu ta. Pema'e apo 'y, aja tapijar te'e we pema'ema'e. ²⁵ Pehẽ koty ihẽ ajywyr ta. Aja ym rahã we tapijar te'e we pepy'a katu pehẽ juehe pexo tĩ. Tapijar te'e we ihẽ rehe pejurujar katu pexo. Ima'e ym te ame'ẽ ta pe tapijar te'e we peme'ẽ me'ẽ katu pexo tĩ. Upa aja tapijar te'e we pema'ema'e ta me'ẽ te'e.

²⁶⁻²⁸ —Ihẽ rehe tapijar te'e we amõ ta jurujar katu. Pe, ihẽ aputar ame'ẽ ke tapijar te'e we ma'ema'e katu tĩ. Ajahap manõ. Aja rahã, ihẽ pe Papa pandu, aja ihẽ apandu ta a'eta pe tĩ: 'Kapitã ta aja pehẽ. Ihẽ je'ẽha rupi awa ta ke pemondo mondo ta. Pyrãtã te ha rupi pemondo mondo te ta. Pehẽ rehe hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tĩ. Ywy pander nupã rahã, pahar uhãi. Aja hendu ym ame'ẽ ta ke pahar pemuputu'u ta tĩ' aja apandu ta.

—Pe, wera uwyr rahã, jahy rata pete'e amõ usak. Ame'ẽ riki myrĩ myrĩ myrĩ aja hendyha. Ame'ẽ myrĩ myrĩ myrĩ aja ma'e katukwer ame'ẽ ke ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta a'eta pe tĩ"
— aja Jesu pandu.

²⁹ —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

3

Sandi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹ Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Sandi ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Tupã'ã ihẽ namõ ixo. Amõ koty koty a'e ma'ema'eha. Awa po wajar mokõi hetaha ima'e ma'ema'eha ke. Awa po wajar mokõi hetaha jahy rata ihẽ po pe ihẽ apyhyk areko tĩ. Aja rahã, jy'ariha renda kapitã tama'e kapitã keruhũ te ihẽ tĩ. (Aja rahã, ihẽ rehe a'eta hendu katu ta me'ẽ te'e.)

—Pesarahã! Pehẽ pe myrandu amondo axo. Pehẽ pema'ema'e pexo ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽ pepy'a katu pehẽ juehe pexo aja amõ ta pandu naĩ. Tupã rehe jõ pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu, aja pandu naĩ tĩ. Anĩ. Ame'ẽ ta aja ym pehẽ. ² A'erehe pepu'am, aja pexo. Upa katu te ihẽ ke pehijar ym rahã we, pehẽ py'a pemuruwak. Pehẽ py'a pejumãtã. Aja Tupã rehe jõ pehẽ py'a pemoĩ moĩ katu te we rĩ. Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke katu ym we rĩ, aja ihẽ akwa katu. Tupã aja ihẽ akwa katu tĩ.

³ —Myrandu katu ke pehẽ pe Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta pandu pandu. Pehẽ ke ame'ẽ ta mu'e katu tĩ. Ame'ẽ rehe pehendu ym apo. Mã peja ame'ẽ rehe pehendu katu tĩ. Ma'e jaxer ai ame'ẽ pema'ema'eha ngi pemuruwak. Tupã koty pehẽ py'a pemuruwak tĩ. Aja ym rahã, peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta pehẽ rehe. Pe, pehẽ ke amupyrara hũ ta. Ma'e mukanĩha uhykiha aja peharõ ym rahã, ihẽ ahyk ta. Ihẽ ahykiha angaha pekwa ym ta.

⁴ —Pep Sandi ok ta pe amõ ta ixo. Heta ym ame'ẽ ta. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ym riki. Ywa pe ihẽ namõ ame'ẽ ta wata ta. Ipy'a juhyk te hũ, aja ixo ta. Apandu ta: ‘Ko pehẽ pexo. Katu aja’ aja ame'ẽ ta pe apandu ta. ⁵ Ihẽ rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta py'a riki juhyk

te hũ, aja ixo ta. Pe, ame'ẽ ta rer ke ihẽ amukanim ym te ta. Paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer ihĩ. Ame'ẽ ngi ihẽ amukanim ym te ta. 'Peme'ẽ ta riki ihẽ kotyhar ta ke' aja Papa pe ihẽ apandu ta tĩ. Ima'e je'ẽha rahoha ta pe aja ihẽ apandu ta tĩ" — aja Jesu pandu.

⁶ —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

Sirande ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

⁷ Ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Sirande ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: "Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Ihẽ apandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu. Ihẽ riki katu te ame'ẽ ke ihẽ. Nixói te ma'e aka'u te'eha ama'eha ke ihẽ pe. Yman Ndawi rok kyndaha mopokiha namõ amõ ixo. Aja ihẽ Papa rok kyndaha mopokiha namõ ihẽ axo tĩ. Kyndaha ke ihẽ apirar rahã, marã ka ym amõ kyndaha. (Ihẽ kotyhar ta ixo katu ta.) Ihẽ akynda rahã, marã ka ym amõ pirariha. (Ihẽ kotyhar ta aja ym ame'ẽ ta ixo ym te ta.) Ihẽ riki je'ẽha te areko. Aja rahã: 'Nde erexe katu' aja ihẽ apandu ta. Amõ pe: 'Anĩ. Nde erexe ym ta' aja ihẽ apandu ta tĩ.

⁸ —Pesarahã! Pehẽ pema'ema'e ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Pehẽma'e pyrãtãha ta'yr mi, ame'ẽ ke ihẽ akwa katu. Ihẽ rehe har amõ ta mu'e ame'ẽ rehe pehendu katu. Ihẽ rehe pejurujar katuha ke pehijar ym tĩ. Pe, kyndaha ke ihẽ apirar pehẽ pe. Marã ka ym ame'ẽ ke amõ kyndaha. (Aja rahã, amõ ta pe myrandu katu ke pepandu pandu katu ta.)

⁹ —Pesarahã! Satana kotyhar ta pehẽ koty ixo. Jundéu awa ta ke ame'ẽ ta tĩ. 'Jundéu awa ta aja Tupã rehe jande py'a jamoĩ moĩ katu tĩ' aja pandu a'eta jupe. Anĩ. Te'e riki. 'Pehẽ riki je'ẽha te pereko' aja ame'ẽ ta pandu ta pehẽ

pe. Pehẽ rehe ihẽ apy'a katu, aja upa ame'ẽ ta ukwa ta tĩ.
¹⁰ Pehẽ pe ihẽ apandu: 'Pehẽ ke amõ ta mupyrara rahã, pehẽ py'ahu te'e pehendu' aja riki. Ame'ẽ rehe pehendu katu. Pehẽ py'ahu te'e pehendu riki. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara rahã, ame'ẽ ngi pehẽ ke ihẽ amuhem ta. Ihẽ rehe jetehar ke ngã jurujar katu my? Ame'ẽ ke ihẽ amanga ta, a'erehe kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke ihẽ amupyrara ta.

¹¹ —Pahar ihẽ ajywyr ta. Tupã rehe jõ pehẽ py'a ke pemapyk katu, aja tapijar te'e we pexo. Aja rahã, pehẽma'e ke amõ mukanim ym te ta. Ma'e katu ame'ẽ ke pehẽ pe Tupã me'ẽ ta, ame'ẽ ke mukanim ym te ta awa.
¹² Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, Tupã namõ ixo katu te ta. Ihẽ aja ixo katu te ta tĩ. A'engi marã ka ym uhemiha.

—(Mahapyr her ihẽ amoĩ ta ehe.) Tupã rer ihẽ amoĩ ta ehe. (Aja rahã, ixotyhar ke a'e aja ngã ukwa.) Ihẽ rer pyahu ame'ẽ ke ihẽ amoĩ ta ehe tĩ. (Aja rahã, ihẽ kotyhar ke a'e aja ngã ukwa tĩ.) (Tupã rekoha pe har ke a'e, aja ukwa tĩ.) A'erehe Tupã rekoha rer ihẽ amoĩ ta ehe tĩ. Jerusarẽ ok ta ame'ẽ rer ke. Pyahu te ame'ẽ ok ta ke. Tupã koty ngi ame'ẽ ok ta wyjy ta uwyr. Ywa ngi wyjy ta uwyr” — aja Jesu pandu.

¹³ —Pekwa tar katu rahã, myrandu rehe pehendu katu. Ihẽ kotyhar ta pe Tupã'ã mujekwa, ame'ẽ ke rehe pehendu katu! — aja Jesu.

Raoniséi ok ta pe har Jesu kotyhar ta pe Juã mupinim

¹⁴ Ihẽ pe Jesu pandu tĩ:

—Raoniséi ok ta pe ihẽ kotyhar tama'e jy'ariha renda ihĩ. Ame'ẽma'e kapitã pe kuja emupinim: “Pehẽ pe myrandu ke ihẽ amondo axo. Jetehar te ke apandu ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ apandu ame'ẽ ke ihẽ ama'ema'e katu te.

Jetehar namō Tupā rehe har ihē apandu pandu. Upa katu te Tupā mujā, ame'ēma'e kapitā keruhū ke ihē.

¹⁵ —Pesarahā! Pehē pema'ema'e ame'ē ke ihē akwa katu. Y haku te aja ym pehē. (Y haku ame'ē pe jahuk rahā, amō ma'e ahyha ke mukatu riki. Aja amō ta ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Y rysā te aja ym pehē tī. (Y rysā te ame'ē ke amō u'u rahā, rysā katu ta. Aja pyai ame'ē ta py'a ke pemuhury ta tipe.) Aja ym pehē. Mā! Y haku te aja pexo rahā, katu tiki. Aja ym rahā, y rysā te, aja pexo rahā, katu tiki tī. ¹⁶ Y aku pitu, aja pexo. Y haku te aja ym pexo. Y rysā te aja ym pexo tī. Y aku pitu, aja pexo. Katu ym aja. Ihē juru ngi tymū ihē ambor ta, aja ihē ama'e ta. (Aja rahā, pehē pema'ema'e ym te ma'e ke, aja amujekwa ta.)

¹⁷ —(Ma'erehe aja ihē apandu my? Pesarahā!) Pepandu: 'Jandema'e heta te hū. Katu jaxo. Upa ma'e ke japutar ame'ē ke namō jaxo' aja pehē jupe. Anī riki. Pepyrra pexo. Pehē jaxer aja pexo. Ame'ē ke pekwa ym pehē. Jetehar namō Tupā rehe pehē pepy'a ym pexo. Pehē juehe pejesak ym. Pehē reha ym te aja pehē. (Aja rahā, Tupā rehe jō pehē py'a pemapyk ym pexo.) Ame'ē ke pesak ym. Pekwa ym tī. Pehē jawe te'e pexo.

¹⁸ —A'erehe pehē pe ihē apandu katu. Ihē pe itatawa katu te ame'ē ke pepandu. Aja rahā, ihē koty pehē py'a pemuruwak ta. Aja rahā, Tupā rehe pehē pepy'a katu te hū ta tī. Pan tuwyr katu te ame'ē ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē pe pehē jawe te'eha ke pejupyk. Pehē ruxīha pejupyk. (Pan tuwyr aja rahā, pehē py'a juhyk aja pexo.) Eha puhā ke pepandu ihē pe tī. Ame'ē ke pehē reha rehe pemoī. Aja rahā, pesak katu ta. (Aja rahā, pehē juehe pesak katu ta. Aja rahā, Tupā putar, aja pexo katu ta.) ¹⁹ Ihē apy'a katu ame'ē ta ke ihē amupyrara riki. Aja rahā, ihē rehe hendu katu ta. Ihē rehe hendu ym rahā,

amupyrara ta. Ihē apandu ta ipe tī: ‘Mā peja ym’ aja. A'erehe mā pahar ma'e pehē jaxer ai ame'ē pema'ema'eha ngi pemuruwak. Ihē koty pemuruwak. Aja rahā, ihē amupyrara ym ta.

²⁰—Pesarahā! Ok rukwen rake ihē apu'am a'am, aja ihē axo. Ihē apukái pukái a'am. Ihē apukái ame'ē ke rehe amō hendu rahā, pe, hukwen ke pirar rahā, hok pe ihē axe ta. Inamō ma'e ke ihē a'u ta. Ihē namō a'e ma'e ke u'u ta tī. (Aja rahā, ame'ē py'a rehe ihē axe tar katu aja amujekwa. Pe, ihē namō a'e juehe katu a'e ixo tī.) ²¹ Ihē rehe jurujar katuha ke amō hijar ym rahā, ihē apandu ta ipe: ‘Ihēma'e wapyka rehe ihē rake ewapyk. Ihē namō nde erexo ta’ aja. Ihē aja a'e tī. Ihē ruwajan ta ke ihē amuputu'u. A'erehe Papama'e wapyka rehe Papa rake ihē awapyk aī tī” — aja Jesu pandu.

²²—Pekwa tar katu rahā, myrandu rehe pehendu katu. Ihē kotyhar ta pe Tupā'ā mujekwa, ame'ē ke rehe pehendu katu! — aja Jesu pandu.

4

Ywa pe har ta Tupā rehe ipy'a ke moī moī katu

¹ Ajame'ē ke ihē ama'ā tī. Ihē Juā. Kuja ihē asak. Ywa pe hukwen pirar ame'ē ke ihē asak. I'i we ihē pe pandu, ame'ē pandu ihē pe tī. Pandu rahā, jumi'a aja panduha ke. Kuja pandu apo:

—Se ywate ejur. Apo har ma'e ke uhyk ta me'ē te'e, ame'ē ke nde pe ihē amujekwa ta — aja ihē pe.

² Pahar ihē py'a rehe Tupā'ā ihī katu. A'ep ywa pe amō riki wapyk ame'ē rehe ihē asak. (Tupā a'e.) Wapyka rehe wapyk uī. Wapyka kapitā keruhūma'e aja saka. ³ Huwa ke hendy hū. Ma'e ita hepy hū aja huwa hendy hū. Itawa hū. Ita rer jase. Itawa ame'ē. Sando ita amō tī. Ipirangwer ame'ē. Aja huwa hendy hū. Pe, ame'ē wapyka juramā

rupi maju'ã aja hendy hũ. Howy te ame'ẽ ke. Ita hepy hũ aja saka. Ita rer emeráu. ⁴ Wapyka juramã rupi amõ heta wapyka ihĩ. Kuja, 24 hetaha. Ame'ẽ pe tamõi ta wapyk uĩ. Kuja, 24 tamõi ta ke. Ima'e mundeha tuwyr te hũ. Iãkã rehe har namõ ihĩ. Itatawa ke te'e mujã, ame'ẽ iãkã rehe har namõ ihĩ. ⁵ Wapyka pyter ngi Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu tyapu hũ. Wapyka ndutar koty ma'e weraha hendy hendy. Kandéi i'y rehe moĩ, ame'ẽja saka. Awa po wajar mokõi ma'e weraha ihĩ. Ame'ẽ riki Tupã'a aja me'ẽ. Ima'e ma'ema'eha ke awa po wajar mokõi hetaha aja. ⁶ Wapyka ndutar koty y ramõi aja ihẽ asak tĩ. Waruwa ke te'e mujã, ame'ẽja saka. Kisatáu aja hendypu.

Wapyka juramã rupi kuja tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta i'ãi. Hundutar koty amõ. Xupe koty amõ tĩ. Ijywa katu koty amõ tĩ. Ijywa'i koty amõ tĩ. Ame'ẽ ixuwe katu hũ ame'ẽ ta eha namõ i'ãi. Huwa koty eha ihĩ. Xupe koty eha ihĩ tĩ. (Aja rahã, upa katu te a'eta usak katu. Upa katu te ukwa katu tĩ.) ⁷ Ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteĩhar kuja saka. Jangwateran aja ihẽ asak. Mokõihar tapi'iruhu aja ihẽ asak tĩ. Mahapyrihar sawa'e ruwa aja ihẽ asak tĩ. Tumemehar wyrahuran keruhũ aja ihẽ asak tĩ. Wewe ixo aja ihẽ asak. ⁸ Ame'ẽ ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ipypo namõ ixo. Ame'ẽ ta pame katu te awa po wajar peteĩ hetaha ipypo namõ ixo. Aja rahã, pahar Tupã je'ẽha ke ma'ema'e ta oho. Hete rupi upa te'e eha ihĩ. Soroka ngi amõ usak rahã, eha heta hũ amõ usak tĩ. Jywĩ ngi amõ usak ehe rahã, eha heta hũ usak tĩ. Wera rahã, ame'ẽ ta pandu pandu. Pytun rahã, pandu pandu tĩ. Putu'u ym riki. Kuja pandu:

“Tupã riki jandema'e sawa'e te.

Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

Katu te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ. Ma'e jaxer ame'ẽ ke nixói te ipe tĩ. Ma'e ka'u te'eha ma'eha nixói te ipe tĩ.

A'e te'e ixo ame'ẽ te'e a'e.

Yman a'e ixo.

Apo pete'e ixo.

Yman rahã aja te'e ta ixo” aja riki pandu.

⁹ Wapyka rehe wapyk uĩ. A'e uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ehe har tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta pandu pandu: “Mã! Katu te hũ nde! Nde jõ riki je'ẽha te nde erereko!” aja riki. ¹⁰ Aja pandu rahã, tamũ ta u'ar oup. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ndutar koty u'ar oup. Aja ame'ẽ ta py'a ke moĩ moĩ katu ehe. Iãkã rehe har ke wapyka ndutar koty a'eta ombor tĩ. (Aja rahã, a'e riki i'ar koty te we pyrãtã te hũ ha ke a'e, aja mujekwa ipe.) Pe, a'eta pandu:

¹¹ “Tupã nde. Jandema'e sawa'e te nde.

Upa katu te ma'e ke nde eremujã. Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixo.

Nde ereputar, a'erehe upa katu te ma'e ke ixuwe katu ixo.

Upa katu te ma'e ke nde eremujã.

A'erehe kuja nde pe japandu rahã, katu tiki.

Ne jõ riki katu te hũ ame'ẽ ke nde.

Ne jõ riki je'ẽha te nde erereko.

Ne jõ riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde”

Aja tamũ ta pandu.

5

Paper mamã ame'ẽ rehe har

¹ Wapyka rehe amõ wapyk ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ipo pe paper mamã ame'ẽ ke rehe asak. Ijywa katu kotyhar ame'ẽ ipo pe ihĩ. Paper rehe piniha ihĩ. Xupe rehe ihĩ tĩ. Pe, paper mamã ame'ẽ ke rehe kyndaha ihĩ. Yraity aja ame'ẽ pe kynda. Awa po wajar mokõi hetaha pe kynda.

² Pe, Tupã je'ẽha rahoha ke rehe ihẽ asak. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Hãtã a'e pandu: “Awa riki katu te ame'ẽ ke my? Pe, awa peme'ẽ paper kyndaha ke mopok ta my?”

aja. ³ Mopok ta ame'ẽ ke nixói riki. Ywa pe har ta marã ka ym mopokiha. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Manõ ame'ẽ ta'ã aja tĩ. Marã ka ym mopokiha tĩ. Paper mamã, ame'ẽ jywĩ pe marã ka ym amõ ta usakiha. Mopok ta ame'ẽ ke nixói te. ⁴ Katu te ame'ẽ ke mahem ym awa. A'erehe marã ka ym paper kyndaha ke amõ mopokiha. A'erehe marã ka ym paper jywĩ rehe usak usak awa. A'erehe ajixi'u hũ ihẽ. ⁵ Pe, tamõi ta ngi har peteĩ pandu ihẽ pe:

—Ejixi'u ym. Esarahã! Junda ta ngi har kapitã keruhũ pehĩ. Jangwateran aja pyrãtã te hũ a'e. Ndawi rainõ ke a'e tĩ. Huwajan ta ke upa katu te a'e muputu'u. A'e riki paper mamã ame'ẽ kyndaha ke mopok ta. (Kirisutu ke a'e.) Upa mopok ta. Awa po wajar mokõi hetaha kyndaha ke mopok ta. Pe, paper ke pirar ta — aja ihẽ pe.

⁶ Pe, wapyk ame'ẽ ta pyter pe Arapuharan Ra'yr rehe ihẽ asak. (Kirisutu ke a'e.) Wapyka ndutar koty a'e pu'am u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta juramã rupi ixo. Pe, xupe 'ar rupi tamõi ta ixo tĩ. Juramã u'am. Yman ame'ẽ Arapuharan Ra'yr manõ ame'ẽ ke a'e. Jukwaha rape namõ ixo, a'erehe Arapuharan Ra'yr manõ ame'ẽ ke a'e. Awa po wajar mokõi hetaha i'ak namõ ixo tĩ. (Aja rahã, pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e aja mujekwa.) Pe, awa po wajar mokõi hetaha eha namõ ixo tĩ. Ame'ẽ riki Tupã'ã ke. Awa po wajar mokõi hetaha riki a'e ma'ema'eha ke. A'e ke kome'ẽ ywy keruhũ rupi Tupã mondo. Tupã rehe har a'e mujekwa oho. Upa katu te a'e usak, a'erehe eha heta aja ixo. Upa katu te ukwa tĩ.

⁷ Pe, wapyka koty Arapuharan Ra'yr a'e oho. (Kirisutu ke a'e.) Ame'ẽ wapyka rehe amõ wapyk uĩ. Ipo ngi paper mamã ame'ẽ ke Arapuharan Ra'yr pyhyk. Ijywa katu kotyhar ipo ke ngi pyhyk. ⁸ Pyhyk rahã, Kirisutu ruwa koty tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta u'ar oup. Aja a'eta

py'a ke a'eta moĩ moĩ katu ehe. Kuja, 24 tamũi ta aja tĩ. U'ar oup tĩ. Ame'ẽ ta pame katu te araraperan namõ ipo pe ixo. Itatawa rekúi ipo pe reko tĩ. Ame'ẽ tyryhem riki. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke ihĩ. Ame'ẽ ke Tupã namõ ixotyhar ta pandu pandu, aja ame'ẽ. Ame'ẽ riki itatawa rekúi pe ihĩ, ame'ẽja saka. ⁹ Pe, a'eta jyngar. Panduha pyahu ame'ẽ namõ a'eta jyngar. Kuja riki:

“Ne jõ riki katu te me'ẽ ke, a'erehe paper mamã ame'ẽ ke nde erepyhyk katu. Kyndaha ke nde riki eremopok katu tĩ.

Yman nde ke amõ ta jukwa. Nde eremanõ, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe nde eremuhepy. A'erehe Tupã rehe ngã ke nde eremuhyk katu.

Ka'a pe har ta ke nde eremuhyk katu ehe tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke nde eremuhyk katu tĩ. Amõ amõ awa ta ke nde eremuhyk katu tĩ. Amõ amõ ywy pe har ta ke nde eremuhyk katu tĩ.

¹⁰ Upa ame'ẽ ta ke pa'i ta aja nde eremu'am. Aja rahã ame'ẽ ta riki Tupãma'e miasu ta ke tĩ.

Kapitã keruhũ ta ke aja nde eremu'am tĩ. Aja rahã, ame'ẽ ta riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke mondo mondo ta tĩ. Kapitã keruhũ aja mondo mondo ta” aja a'eta jyngar.

¹¹ Pe, ihẽ ama'ã tĩ. Ihẽ Juã. Tupã je'ẽha rahoha ta rehe ihẽ asak. Heta te hũ ixo! Marã ka ym amõ mangaha. Heta te hũ ixo! Wapyka juramã rupi ixo. Tamũi ta xupe 'ar rupi ixo tĩ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta xupe 'ar rupi ixo tĩ. Tupã je'ẽha rahoha ta pandu ame'ẽ rehe ihẽ ahendu.

¹² Kirisutu rehe har hãtã a'eta jyngar:

“Arapuهران Ra'yr aja nde. Yman nde ke amõ ta jukwa.

Katu te ame'ẽ ke nde. A'erehe ne jõ riki ngã ke nde eremondo mondo, aja Tupã mu'am nde ke. Upa katu te ma'e ke a'e me'ẽ nde pe tĩ.

A'erehe nema'e heta te hũ. Ukwã katu te ha ke a'e me'ẽ nde pe tĩ. Pyrãtã te hũ ha ke me'ẽ nde pe tĩ.

Ne jõ riki je'ẽha te nde erereko. Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja Tupã je'ẽha rahoha ta jyngar.

¹³ Pe, upa katu te Tupã mujã, ame'ẽ ta jyngar. Ame'ẽ rehe ihẽ ahendu. Ywa pe har ta ke Tupã mujã ame'ẽ ta jyngar. Ywy keruhũ pe har ta aja tĩ. Jyngar tĩ. Manõ ame'ẽ ta'ã jyngar tĩ. Y ramũi pe har ta aja tĩ. Upa katu te ixuwe katu ame'ẽ ta jyngar tĩ. Pyta we ym te. Upa katu te riki. Pe, kuja jyngar:

“Mã peja wapyka rehe wapyk ame'ẽ pe pepandu.

Mã peja Arapuharan Ra'yr pe pepandu tĩ.

Pehẽ jõ riki katu te me'ẽ ke.

Pehẽ jõ riki je'ẽha te pereko.

Pehẽ jõ riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ta ke pehẽ.

Mã peja aja te'e ta pehẽ jõ pexo” aja riki upa katu te jyngar.

¹⁴ Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta pandu: “A'e tỹ” aja. Tamũi ta u'ar oup tĩ. Aja a'eta rehe ipy'a ke tamũi ta moĩ moĩ katu tĩ.

6

Paper mamã ame'ẽ kyndaha ke Kirisutu mopok

¹ Ajame'ẽ ke Arapuharan Ra'yr rehe ihẽ asak. (Kirisutu ke a'e.) Paper mamã ame'ẽ kyndaha ke a'e mopok. Awa po wajar mokõi hetaha kyndaha ke ihĩ. Ame'ẽ ngi peteihar ke a'e mopok. Aja rahã, tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteĩ pandu. Pandu rahã, Tupã tyapuha aja ihẽ ahendu. Kuja pandu:

—Ejur! — aja riki.

² Ihē ama'ã rahã, kahwa tuwyr ame'ẽ ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Yrapar namō oho. (Aja rahã, huwajan ta namō jumai ta oho, aja mujekwa.) Pe, iãkã rehe har amō me'ẽ ipe. Kapitã keruhūma'e aja ame'ẽ. (Huwajan ta ke muputu'u ta, aja ame'ẽ mujekwa.) Huwajan ta ke muputu'u ta oho.

³ A'engi paper kyndaha mokōihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Pe, ixuwe katu hū ame'ẽ ta ngi har mokōihar pandu:

—Ejur! — aja.

⁴ Aja rahã, amō kahwa uhem. Pirã ame'ẽ ke ame'ẽ. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Pyrãtãha ke Tupã muwyr ipe. Ame'ẽ namō kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke sawa'e muka'u te'e. A'erehe kome'ẽ ywy keruhū pe har ta jumai mai ngã juehe. Aja ngã jukwa jukwa ngã juehe. A'erehe ame'ẽ sawa'e pe kyse keruhū ke Tupã muwyr.

⁵ A'engi paper kyndaha mahapyrihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hū ame'ẽ ta ngi har mahapyrihar pandu. Ame'ẽ ke rehe ihē ahendu:

—Ejur! — aja riki.

Ihē ama'ã rahã, kahwa pihun ame'ẽ ke uhem. Xupe 'ar pe sawa'e oho. Ma'e puhýiha mangaha ke ipo pe a'e pyhyk reko. (Ame'ẽ pe ngã mi'u ke manga ta.) ⁶ Tumeme ixuwe katu hū ame'ẽ ta ngi har amō pandu, aja ihē ahendu. Kuja pandu riki:

—Peteĩ wera rahã, amō paraky rahã, tamatarer pyhyk. Ame'ẽ pe peteĩ mangaha jō ahúi aja me'ẽ ke amō jo'ok katu. Aja pame katu te ngã pe me'ẽ me'ẽ. (Ta'yr te mi ame'ẽ. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hū ngã.) Peteĩ wera rahã, amō paraky rahã, tamatarer pyhyk. Ame'ẽ pe mahapyr mangaha jō u'i aja me'ẽ amō jo'ok katu. (Awa mi'u ame'ẽ tĩ.) Aja pame katu te ngã pe me'ẽ me'ẽ. (Ta'yr mi jo'ok. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hū

ngã.) Kupixa pe har ma'eywa'y emondok ym. Oriwéi'y emondok ym. Uwa'y aja tĩ. Emondok ym tĩ — aja panduha ihẽ ahendu. (Aja rahã, ta'yr te mi awa mi'u ke arahã ngã jo'ok aja mujekwa. Uhyk ym ngã pe. A'erehe myahy te hũ ngã.)

⁷ A'engi paper kyndaha tumemehar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har tumemehar pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu:

—Ejur! — aja riki.

⁸ Ihẽ ama'ã rahã, kahwa tawa ke rehe ihẽ asak. Xupe 'ar pe sawa'e oho. A'e uwyr rahã, manõ te hũ ngã. A'erehe her: “Manõ ame'ẽ ke” aja riki. Haikwer rupi manõ ame'ẽ ta oho inamõ, ame'ẽja saka. Pe, ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke pejukwa. Tumeme ixo rahã, ame'ẽ ngi har peteĩ pejukwa. Aja pame katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke pejukwa. Ngã jumai mai ixo rahã, tumemehar ngi har peteĩ pejukwa. Ngã mi'u nixói te aja ixo rahã, tumemehar ngi har peteĩ pejukwa tĩ. Tumeme ma'e ahy ixo ame'ẽ ta ngi har peteĩ pejukwa tĩ. Ka'a rupi so'o jarõ ame'ẽ ta ixo. Ame'ẽ ta ke ngã koty pemondo. Ame'ẽ ta riki ngã ke jukwa ta tĩ. Tumeme har ngi har peteĩ jukwa ta” aja Tupã pandu.

⁹ A'engi paper kyndaha awa po wajar peteĩhar upa har ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Ihẽ ama'ã rahã, myrape keruhũ rehe ihẽ asak. Kome'ẽ ywy keruhũ pe Tupã rehe amõ ipy'a moĩ moĩ rahã, myrape keruhũ 'ar pe tapi'iruhu ke hapu. Ame'ẽ myrape aja asak. Ame'ẽ myrape keruhũ wyr pe amõ ta'ã rehe ihẽ asak. Ame'ẽ ta riki Tupã je'ẽha ke kome'ẽ ywy keruhũ rupi pandu pandu ame'ẽ ta ke. A'erehe ame'ẽ ta ke Tupã rehe ipy'a ym ame'ẽ ta jukwa. Ame'ẽ ta ke ngã mupyrara rahã, tapijar te'e we Kirisutu rehe har pandu pandu. Hijar ym. ¹⁰ Ame'ẽ ta hãtã pandu:

—Sawa'e! Pырātā te hū ame'ē ke nde. Katu te ame'ē ke nde. Nde erepandu ame'ē ke nde erema'ema'e katu. Peme'ē ywy keruhū pe nde rehe ipy'a ym ame'ē ta ixo. Ame'ē ta pe nde erepandu ta: “Pehē katu ym” aja. Myja rahā, ame'ē ta pe aja nde erepandu ta my? Myja rahā ame'ē ta ke nde eremupyrara ta my tī? — aja Tupā pe pandu.

¹¹ Ame'ē ta pame katu te pe mundeha tuwyr te ame'ē ke amō me'ē me'ē. (Aja rahā, ipy'a juhyk ame'ē ta ke, aja mujekwa.) Pe, pandu: “Peharō we rī. Pehē aja Tupā je'ēha ke amō ta pandu pandu tī. Pehē mu ta aja ame'ē ta tī. Ame'ē ta ke pehē aja Tupā rehe ipy'a ym ame'ē ta jukwa ta kŷ tī. A'ewan ym we rī. A'ewan jukwa rahā, ihē amupyrara ta” aja Tupā pandu.

¹² A'engi paper kyndaha awa po wajar peteihar ke Arapuharan Ra'yr mopok. (Kirisutu ke a'e.) Kyndaha mopok rahā, ywy ke katak te hū. Pe, warahy pihun oho. Pan pihun xuru rāi, ame'ēja saka warahy pihun oho. (Aja rahā, kome'ē ywy keruhū pe har ta pyrara te hū ta aja mujekwa.) Jahy aja tī. Awa ruwy aja pirā oho. (Pyrara te hū ta ngā aja mujekwa tī.) ¹³ Jahy rata ta u'ar tī. Kome'ē ywy keruhū pe u'ar. Ywytu keruhū peju rahā, ma'eywa jakyr ke u'ar, aja jahy rata ta u'ar tī. (Aja rahā, kapitā ta ke muputu'u ta, aja mujekwa.) ¹⁴ Ywa kanim oho tī. Paper ke amō mamā. Aja ywa kanim oho. (Aja rahā, ma'e ke uwak ta aja mujekwa.) Pe, ywy'ā keruhū henda ngi tyryk tī. Ypa'ū aja tī. Henda ngi tyryk tī. (Aja rahā, uwakiha uhyk ta, aja mujekwa.) ¹⁵ Pe, kapitā keruhū ta kanim oho. Kome'ē ywy keruhū pe ixo ame'ē ta ke ame'ē ta. Kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Sonda tama'e kapitā ta aja tī. Kanim oho tī. Upa ima'ehū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Pырātā te hū ame'ē ta aja tī. Kanim oho tī. Upa katu te amō ta

aja tĩ. Amõ pe paraky te'e ame'ẽ ta ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Juehe paraky ame'ẽ ta ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Upa katu te aja tĩ. Kanim oho tĩ. Itakwar keruhũ rupi kanim oho. Ywy'ã keruhũ rehe ita keruhũ ihĩ. Ame'ẽ wyr pe kanim oho tĩ. ¹⁶⁻¹⁷Upa ame'ẽ ta pukái hũ. Ywy'ã keruhũ pe pukái hũ. Ita keruhũ pe pukái hũ tĩ. Kuja riki pukái:

—Jande ke pejupyk. Jande ke pemukanim tĩ. Wapyka rehe wapyk ame'ẽ ke ngi jande ke pemukanim, Tupã ngi. Aja rahã, a'e usak ym ta jande rehe. Arapuharan Ra'yr ngi jande ke pemukanim tĩ, Kirisutu ngi. Aja rahã, jande rehe usak ym ta a'e tĩ. Ame'ẽ tama'e parahyha ngi jande ke pemukanim. Ame'ẽ ta mokõi riki parahy jande rehe. Ame'ẽ angaha uhyk riki. Marã ka ym ame'ẽ ngi uhemihã awa — aja pukái hũ ngã.

'Ar rehe anga uhyk rahã, aja ta kÿ.

7

144.000 hetaha jundéu awa ta ke

¹Upa ame'ẽ rehe ihẽ asak. A'engi amõ ma'e ihẽ keraiha aja ihẽ asak tĩ. Kuja. Tumeme Tupã je'ẽha rahoha ta rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta amõ koty koty pu'am u'am. Warahy uhemihã koty peteĩ. Warahy u'ariha koty amõ pu'am u'am tĩ. Warahy jurukwã koty amõ tĩ. Amõ warahy jurukwã koty amõ tĩ. Ame'ẽ ta riki ywytu ke mupyta. A'erehe kome'ẽ ywy keruhũ rupi ywytu peju ym te. Y ramõi 'ar rupi peju ym te tĩ. Myra rehe peju ym te tĩ. ²Pe, amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Warahy uhemihã koty ngi a'e uwyr. Ipo pe ma'e ke namõ ixo. Awa riki Tupã kotyhar ke aja ukwaha ke namõ ixo. Ame'ẽ mangaha riki Tupãma'e ke. A'e riki ixuwe katu te hũ ame'ẽ ke a'e. Pe, ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha pandu. Tumeme Tupã je'ẽha rahoha ta pe pandu. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu: “Ihẽ je'ẽha rupi kome'ẽ ywy keruhũ

ke pemei peho. Y ramūi aja tī. Pemei tī.” Ame'ē Tupā je'ēha rahoha ta pe amō Tupā je'ēha rahoha pandu. ³ Kuja pandu:

—Tupāma'e miasu ta rehe ukwaha pemoī ym rahā we, kome'ē ywy keruhū ke pemujaxer ym we rī. Y ramūi aja tī. Pemujaxer ym we rī. Myra aja tī. Pemujaxer ym we rī. Ipykā rehe ixotyhar ta ukwaha ke pemoī ym rahā we, ma'e ke pemujaxer ym we rī — aja riki pandu.

⁴ Pe, ngā hetaha mangaha ke ihē pe a'e pandu. Kuja, 144.000 hetaha ta ke. Ame'ē ta pykā rehe ukwaha ke moī. Tupā kotyhar ta ke peme'ē ta, ame'ē ukwaha ke moī. Jundéu awa ta riki amō koty koty jy'ar. Awa py mokōi hetaha ta jy'ariha. Ame'ē ta ngi amō amō ta jo'ok rahā, 144.000 hetaha ta uhyk.

⁵⁻⁸ A'erehe Junda kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho.

Humē kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Nga kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Ase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Natari kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Manase kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho

tī.

Simeā kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Rewi kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Isakar kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Semurō kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho

tī.

Jose kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho tī.

Menjamī kotyhar ta ngi har 12.000 hetaha ta uhem oho

tī.

A'erehe johu upa ngā jy'ar rahā, 144.000 hetaha ta

uhyk.

Heta te hū ame'ē ta i'āi

⁹ A'engi ihẽ ama'ã rahã, heta te hũ ame'ẽ ta ixo. Marã ka ym amõ mangaha. Heta te hũ riki. Ka'a pe har ta ngi har pete'e ixo. Amõ amõ awa ta ngi har ta ixo tĩ. Amõ amõ ywy pe har ta ixo tĩ. Amõ amõ je'ẽha pandu ame'ẽ ta ixo tĩ. Wapyka ndutar koty ame'ẽ ta pu'am u'am. Arapuharan Ra'yr ndutar koty pu'am u'am tĩ. (Kirisutu a'e.) Ame'ẽ heta te hũ ame'ẽ ta mundeha ituwyr ame'ẽ namõ pame katu te ixo. Aja rahã, Tupã pandu: “Pehẽ katu te. Ma'e peka'u te'eha pema'eha ke nixói te pehẽ pe” aja ngã pe. Ngã po rehe pindo ro aja me'ẽ namõ ixo. (Aja rahã, ame'ẽ ta ke huwajan ta muputu'u ym aja mujekwa. Tupã rehe jurujar katuha ke hijar ym, aja mujekwa tĩ.) ¹⁰ Ame'ẽ ta pukái:

—Tupã riki ngã ke muhã katu. A'e riki wapyka rehe wapyk uĩ. Kirisutu riki ngã ke muhã katu tĩ. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e — aja.

¹¹ Wapyka juramã rupi upa katu te Tupã je'ẽha rahoha ta pu'am u'am. Tamüi ta aja tĩ. Pu'am u'am tĩ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta aja tĩ. Wapyka juramã rupi pu'am u'am tĩ. Pe, wapyka ndutar koty ame'ẽ ta u'ar oup. Upa katu te ame'ẽ ta huwa koty u'ar oup. Aja Tupã rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu. ¹² Pe, ngã pandu:

—Amen! A'e tỹ!

Ne jõ riki katu te me'ẽ ke nde!

Nde riki erekwa katu te ame'ẽ ke nde tĩ!

Nde riki je'ẽha te nde erereko ame'ẽ ke nde tĩ!

Nde riki upa katu te nde eremujã, ame'ẽ ke nde eremondo mondo tĩ.

Nde riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde tĩ.

Upa aja te'e ta nde erexo. A'e tỹ! — aja Tupã pe ngã pandu.

¹³ Pe, tamüi ta ngi har peteĩ ihẽ pe pandu:

—Peme'ě mundeha ituwyr ame'ě namõ pame katu te munde. Awa riki peme'ě ta my? My ngi uhyk my? — aja ihẽ pe.

¹⁴—Sa'e! Ihẽ akwa ym. Nde atu erekwa katu — aja ihẽ apandu ipe.

A'e pandu:

—Mupyraraha keruhũ ngi peme'ě ta uhem. Katu uhem. Arapuharan Ra'yr ruwy namõ ngãma'e mundeha kutuk, ame'ēja saka, a'erehe ituwyr te. (Aja rahã, ngã py'a ke Tupã upa katu te juhyk, aja mujekwa.) Kirisutu riki ame'ě Arapuharan Ra'yr aja a'e. ¹⁵ Ame'ě ruwy pe ngã py'a juhyk, a'erehe Tupãma'e wapyka ndutar koty a'eta pu'am u'am. A'e ixo, ame'ě renda riki Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ aja saka. A'ep tapijar te'e we Tupã rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu. “Ne jõ riki katu te me'ě ke” aja pandu pandu Tupã pe. Putu'u ym panduha. A'ep Tupã ixo, a'erehe marã ka ym ngã ke amõ mahyha. Katu ixo. ¹⁶⁻¹⁷ Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. A'e riki katu te ame'ě ke, a'erehe johu pyter pe ixo. Ngã py'a juhyk ame'ě ta rehe a'e usak katu ta. Arapuharan ta usakiha aja ame'ě ta rehe a'e usak katu tĩ. Mundu pe ame'ě ta ke a'e raho ta tĩ. Ame'ě ngi y ke ame'ě ta u'u ta. Ame'ě y muxuwe katu hũ ta. (Aja rahã, aja te'e ta hury katu te ixo, aja mujekwa katu.) A'erehe ame'ě ta myahy ym te ta tĩ. Hyngwéi ym te ta tĩ. Warahy hakuha pyhyk ym te ta tĩ. Haku ym te ta tĩ. Pe, ngã reha ngi upa katu te eha rykwer ke Tupã mukanim ta. (Aja rahã, pyai ym te ta ngã. Jixi'u ym te ta tĩ.) Aja te'e ta hury katu te ixo — aja ihẽ pe tamũi pandu.

8

Paper kyndaha awa po wajar mokõi har ke mopok

¹ Paper kyndaha awa po wajar mokõihar ke Arapuharan Ra'yr mopok rahã, ywa pe ma'e ke tyapu ym te. Kirisutu

riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Hendu te'e u'am. Aja i'i u'am. Mejaor aja u'am. (Upa katu te ngā mukahem hū, a'erehe hendu te'e u'am. Mupyrara hū ame'ē ke uhyk ta aja ukwa katu, a'erehe ame'ē ngi mukahem hū.) ² A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta rehe ihē asak. Tupā ruwa koty pu'am ame'ē ta ke a'eta. Jumi'a pame katu te Tupā me'ē a'eta pe.

³ Kome'ē ywy keruhū pe Tupā rehe ipy'a ke jundéu awa ta moī moī rahā, myrape 'ar pe ma'e pihe katu ame'ē ke hany. Ame'ē myrape aja ywa pe ihī tī. Ame'ē rehe amō Tupā je'ēha rahoha uhyk oho u'am. Ipo pe ma'e ryrū raho. Itatawa rekūi ke raho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ame'ē hyru pe ihī. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu. Ame'ē panduha namō ma'e pihe katu ame'ē ke mupara. Ame'ē ke Tupā je'ēha rahoha pe amō me'ē. A'e riki ame'ē ke myrape 'ar pe moī. Tupā namō panduha ke moī tī. Ma'e pihe katu ame'ē ke namō. Myrape itatawa ke te'e mujā, ame'ē 'ar pe moī. Ame'ē myrape wapyka ndutar koty ihī. ⁴ Tupā ruwa koty ima'e je'ēha rahoha pu'am u'am. Tupā namō ixotyhar ta pandu pandu, ame'ē panduha ipo ngi uhem oho, ame'ēja saka. Ame'ē ke takāxīha namō mupara pu'am oho. Ma'e pihe katu ame'ē ke ukwái. Ame'ē takāxīha namō pu'am oho. ⁵ A'engi ma'e pihe katu ame'ē ryrū ke a'e raho. Pe, amō myrape keruhū ngi tata jo'ok. Ame'ē ke hyru pe moī. Ame'ē ke kome'ē ywy keruhū pe a'e ombor. Aja rahā, Tupā tyapu tyapu hū. Tupā pirā pirā hū tī. Kome'ē ywy keruhū katak katak tī.

Jumi'a rehe har

⁶ A'engi awa po wajar mokōi hetaha Tupā je'ēha rahoha ta peju Tate. Aja pame katu te jumi'a peju Tate. Awa po wajar mokōi hetaha jumi'a ke.

⁷ Jumi'a ke Tupã je'êha rahoha peteihar peju. Aja rahã, kome'ê ywy keruhũ pe tata u'ar. Y rãtã ame'ê ke aman aja u'ar tĩ. Awa ruwy namõ mupara aja u'ar. Upa katu te kãpĩ ke ukwái. Upa katu te kupi'i ukwái tĩ. Xirik ym ame'ê ke upa katu te ukwái. Myra mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te. Ywy ke aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ ukwái tĩ. Aja pame katu te tĩ.

⁸ Tupã je'êha rahoha mokõihar jumi'a peju tĩ. Ywy'ã keruhũ aja ihẽ asak. Upa ukwái ixo, ame'êja asak. Ame'ê ke y ramũi pe ombor. Aja rahã, mahapyrihar ngi har peteĩ awa ruwy aja uwak. Y ramũi ke awa ruwy aja uwak. ⁹ Aja rahã y ramũi rupi ixo ame'ê ta ke manõ. Mahapyrihar ngi har peteĩ manõ. Y ramũi 'ar rupi jarusu keruhũ wata. Mahapyrihar ngi har peteĩ upa katu te mujaxer. Aja pame katu te.

¹⁰ A'engi Tupã je'êha rahoha mahapyrihar jumi'a ke peju. Aja rahã, jahy rata keruhũ aja u'ar. Kandéi hapy ame'ê ke aja ywa ngi u'ar. Ame'ê riki y pe u'ar. Y mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar. Mundu aja tĩ. Mahapyrihar ngi har peteĩ pe u'ar. ¹¹ Y mahapyrihar ngi har peteĩ iro aja uwak. Ame'ê ke amõ u'u rahã, manõ riki. Iro riki a'erehe heta ngã manõ. [Ame'ê jahy rata keruhũ rer: “Iro ame'ê ke” aja riki.]

¹² A'engi Tupã je'êha rahoha tumemehar jumi'a ke peju. Aja rahã, warahy ke a'e nupã. Mahapyr aja mowok rahã, peteihar ke nupã. Aja rahã, peteihar uwe. Jahy rata ta aja tĩ. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ nupã. Peteihar uwe tĩ. Jahy aja tĩ. Mahapyr aja mowok rahã, peteihar ke nupã. Peteihar uwe tĩ. Wera rahã, pytun oho tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteihar pytun oho. Pytun rahã, aja tĩ. Wera ym jahy. Wera ym jahy rata ta tĩ. Mahapyr mowok rahã, peteihar pytun rahã, pytun te. Upa aja rahã, ma'e mupyraraha uhyk ta, aja mujekwa.

¹³ A'engi ihē ama'ā. Ywate te hū wyrahuran keruhū wewe ixo. Ame'ē rehe ihē asak. Ame'ē pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. Kuja riki:

—Māte hū! Pyrara te hū ta! Amō mahapyr Tupā je'ēha rahoha ta jumi'a ke peju ta. Ame'ē tyapu rahā, kome'ē wyy keruhū pe har ta pyrara te hū ta — aja ihē ahendu.

9

¹ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteihar upa har jumi'a ke peju tī. Aja rahā, kome'ē wyy keruhū pe jahy rata u'ar aja ihē asak. Kapitā aja a'e. Ame'ē pe mupyraraha renda kyndaha mopokiha ke amō me'ē.

² Ame'ē kapitā riki kyndaha mopok. Jahy rata aja ame'ē kapitā. Mupyraraha renda ke pirar. Aja rahā, mupyraraha renda ngi tata takāxīha pu'am hū. Tata keruhū ngi aja takāxīha pu'am te hū. Tate warahy ke muwe. Pytun oho riki. ³ Tata takāxīha ngi tukur ta u'ar hū. Wyy keruhū pe u'ar. Jawajyr pyairo aja me'ē tukur rehe jawajyr ruwái ke Tupā moī. Ame'ē pe awa ke tukur ta jupi katu. ⁴ Tukur ta pe a'e pandu:

—Kāpī ke pe'u ym. Kupi'i ke aja tī. Pe'u ym tī. Myra ro aja tī. Pe'u ym tī. Ma'e ke aja tī. Pe'u ym tī. Awa pykā rehe ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy katu. Awa riki Tupā kotyhar ta ke my, ame'ē ukwaha nixói ame'ē ta ke jō pemahy. ⁵ Ame'ē ta ke jō pemahy. Pejukwa ym. Heta jahy rahā, pemahy. Awa po wajar peteihar upa jahy hetaha rahā, pemahy — aja riki tukur ta pe Tupā pandu.

Tukur ta ngā ke mahy rahā, jawajyr jupi aja ahyha. ⁶ Ame'ē awa po wajar peteihar upa jahy hetaha rahā, ngā jupandu ta ngā jupe: “Mā! Ihē pe ahy hū ma'e. Ihē amanō rahā, katu ta my. Ahyha ngi ahem ta my” aja ngā jupe. A'eta manō tar katu te hū. Marā ka ym manōha awa. Tapijar te'e we ahyha.

⁷ Tukur ta kahwa ta aja ihē asak. Kahwa 'ar pe kapitā jumai oho, ame'ē kahwa aja saka. Iākā rehe iākā rehe har aja ihē asak tī. Kapitā keruhū iākā rehe har aja saka. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke ame'ē. Huwa riki sawa'ema'e aja saka tī. ⁸ I'a riki kūjā ta'a aja pukuha. Hāi riki jangwaterāma'e aja saka. Jarō riki. ⁹ Itape ke ipixi'a rehe mujar. Pe, wewe oho rahā, ngā pypo riki tyapu hū. Jumaiha pe myra ujan ame'ē ke kahwa hykíy raho, ame'ēja saka tyapu hū ngā pypo ke. ¹⁰ Huwái namō tukur ta ixo. Jawajyr ruwái aja ame'ē. Ame'ē ipyairo pe ngā ke a'eta mahy te hū. Awa po wajar peteīhar upa jahy hetaha rahā, mahy te hū ngā ke. ¹¹ Ame'ē tama'e kapitā keruhū pehī tī. A'e riki ame'ē ta ke mondo mondo. Ame'ē kapitā keruhū Tupā je'ēha rahoha. A'e riki mupyaraha rendama'e kapitā ke tī. Jundéu awa ta je'ēha rahā, kuja her riki: “Amandom” aja. Ngere awa ta je'ēha rahā: “Aporiā” aja her. [Ame'ē riki: “Upa mujaxer ame'ē ke a'e” aja riki.]

¹² Pyraraha peteīhar ke upa. Amō mokōi pyraraha uhyk ta rī.

¹³ A'engi Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar riki peju. Jumi'a ke peju. Tupā ruwa koty myrape keruhū ihī. Kome'ē ywy keruhū rahā, tapi'iruhu ke hany, ame'ē myrape keruhū aja ywa pe myrape keruhū ihī tī. Ame'ē myrape keruhū ngi amō pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. ¹⁴ Kujā Tupā je'ēha rahoha awa po wajar peteīhar pe pandu:

—Y keruhū rake Tupā je'ēha rahoha ke amō kynda. Tumeme kynda. Y rer Eura. Ame'ē ta ke emuhem apo 'y — aja ihē ahendu.

¹⁵ Tumeme Tupā je'ēha rahoha ta ke a'e muhem. Arahā jō muhem. Aja ym rahā, muhem ym ta rī. Arahā jō muhem. Ame'ē wera rahā, ame'ē jahy rahā, ame'ē warahy

'ar rahã jõ muhem. Arahã, mahapyr hetaha ta ngi har peteĩ a'eta jukwa. Aja pame katu te. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta aja riki. Mahapyr hetaha ta ngi har peteĩ a'eta jukwa katu te. ¹⁶ Kahwa 'ar pe oho ame'ẽ ta hetaha mangaha ke ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu. Heta te hũ riki. Marã ka ym awa mangaha. Kuja, 200.000.000 hetaha ta riki.

¹⁷ Pe, ihẽ keraiha aja ihẽ asak. Kahwa 'ar pe oho ame'ẽ ta rehe ihẽ asak. Itape ke ipixi'a rehe sawa'e ta mujar. Tata pirãha aja pirã ame'ẽ ke mujar tĩ. Pirã namõ howy mupara tĩ. Sasi ita aja howyha. Amõ itawa mupara tĩ. Enxo aja itawaha. Kahwa ãkã riki jangwateran ãkã aja saka. Juru ngi tata aja uhem. Tata takãxiha aja uhem tĩ. Enxo aja inẽha uhem tĩ. ¹⁸ Ame'ẽ kahwa juru ngi uhem ame'ẽ pe heta te hũ kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke jukwa. Ame'ẽ mahapyr mahyha pe jukwa. Tata pe jukwa. Tata takãxiha pe aja tĩ. Jukwa tĩ. Enxo pe aja tĩ. Jukwa tĩ. Upa ame'ẽ ta pe jukwa. Kuja hetaha. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ jukwa. Aja pame katu te. Aja kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke jukwa. ¹⁹ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ẽ pe jukwa. Huwái pe mahy tĩ. Huwái riki mbói ãkã aja saka. Ame'ẽ pe ngã ke su'u. Aja mahy hũ.

²⁰ Kahwa ta juru ngi uhem ame'ẽ pe jukwa te hũ ngã ke. Amõ heta te hũ pyta we rĩ. Kahwa ta juru ngi uhem ame'ẽ pe jukwa ym ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta. Heta te hũ pyta we rĩ. Mahyha usak tipe. Ipy'a ke ame'ẽ ta muruwak ym rĩ. Tupã koty muruwak ym rĩ. Ipo pe te'e mujã ame'ẽ ke rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ we rĩ. Kuja, ãjã ta rehe ipy'a ke tapijar te'e we moĩ moĩ we rĩ. Itatawa ke te'e ma'e'ã mujã ame'ẽ ke rehe tapijar te'e we ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Itatuwyr ke te'e mujã ame'ẽ ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Itatawaran ke te'e mujã ame'ẽ ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ. Ita ke te'e mujã ame'ẽ ke rehe aja tĩ. Ipy'a moĩ moĩ we rĩ.

Myra ke te'e mujã ame'ẽ ke rehe aja tĩ. Ipy'a ke tapijar te'e we moĩ moĩ we rĩ. Upa ame'ẽ ke usak ym ma'e ke. Hendu ym tĩ. Wata ym tĩ. Ame'ẽ ke rehe ipy'a ke tapijar te'e we ngã moĩ moĩ. Katu ym aja. ²¹ Tupã koty ipy'a ke muruwak ym riki. Amõ ke jukwa. Ame'ẽ ngi muruwak ym. Amõma'e ke mukanim raho. Ame'ẽ ngi muruwak ym tĩ. Kũjã rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'eha ngi muruwak ym tĩ. Paje ma'ema'eha ngi muruwak ym tĩ. Tupã koty ipy'a ke muruwak ym. Tapijar te'e we ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e we rĩ.

10

Paper ra'yr mamã ame'ẽ ke

¹ A'engi amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Ame'ẽ je'ẽha rahoha riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ywa ngi a'e wyjy uwyr. Ywa takãxĩha juramã rupi ihĩ. Iãkã rehe har riki maju'ã aja saka. Huwa hendy hũ. Warahy aja hendy te hũ. Itymã riki tata pirãha aja hendy. ² Ipo pe paper ra'yr mamã ame'ẽ ke reko. Pirar aja ihĩ. Ipy ijywa katu kotyhar y ramũi pe pyrũ. Ipy ijywa'i kotyhar ywy rehe pyrũ tĩ. ³ Pe, a'e pukái. Ame'ẽ riki jangwateran je'ẽha aja tyapuha. Upa pukái rahã, Tupã tyapuha tyapu hũ. Ame'ẽ pe je'ẽha ke mujywyr. Awa po wajar mokõi hetaha tyapu te hũ. Je'ẽha mujywyr. ⁴ Ame'ẽ upa rahã, ihẽ ahendu ame'ẽ ke amupinim ta tipe. Ywa ngi ihẽ pe amõ pandu:

—Anĩ. Tupã tyapuha awa po wajar mokõi hetaha pandu ame'ẽ ke emupinim ym. Emujekwa ym tĩ — aja ihẽ pe.

⁵ A'engi ijywa ke Tupã je'ẽha rahoha ywa koty mupuku. Y ramũi pe pyrũ. Ywy rehe pyrũ tĩ. Ame'ẽ je'ẽha rahoha riki ijywa katu kotyhar ke mupuku. ⁶ A'e pandu:

—Tupã riki ixuwe katute hũ ame'ẽ ke a'e. Uhã te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ. Ywa ke a'e mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã

tī. Y ramūi mujā tī. Upa katu te ame'ē pe ixo ame'ē ta ke mujā tī. A'e je'ēha rupi jetehar te ke ihē apandu. Harō ym te ta apo 'y. (Upa ame'ē ta ke a'e mukanim ta.) ⁷ Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōihar jumi'a ke peju rahā, ma'e ke Tupā ma'e ta. Yman mujekwa ym ngā pe ma'e ke rī. Ame'ē ke mujekwa ta apo 'y. Yman ima'e je'ēha ke pandu ame'ē ta pe pandu. Ima'e miasu ta ke ame'ē ta. Mujekwa ta ky — aja Tupā je'ēha rahoha pandu.

⁸ A'engi ywa ngi ihē pe pandu, a'e riki ihē pe pandu tī:

—Y ramūi pe pyrū. Ywy rehe pyrū tī. Ame'ē Tupā je'ēha rahoha po pe paper mamā ame'ē ke ihī. Pirar aja ihī. Ame'ē ke epyhyk eho — aja ihē pe.

⁹ Ame'ē Tupā je'ēha rahoha koty ihē aho. Apandu ipe:

—Ihē pe paper mamā ame'ē ke emuwyr — aja ipe.

—Hā! Epyhyk rahā! E'u tī. Nde juru pe eir aja he'ē ta. Nde pusu pe ihon rahā, hāi ta — aja a'e pandu ihē pe.

¹⁰ Ipo ngi ame'ē paper ra'yr mamā ame'ē ke ihē apyhyk. Pe, ame'ē ke ihē a'u. Ihē juru pe he'ē riki. Pe, upa ihē a'u rahā, ihē pusu pe hāi aja uwak oho. (He'ē aja rahā, ma'e ke Tupā mujekwa ame'ē ke rehe ihē rury katu. Hāi aja rahā, amō we pyraraha uhyk ta, aja ihē akwa, a'erehe ihē apyai.)

¹¹ Pe, ihē pe pandu:

—Amō we Tupāma'e myrandu ke nde erepandu ta tī. Amō ywy pe har ta rehe har nde erepandu ta tī. Amō amō awa ta rehe har aja tī. Amō amō je'ēha pandu ame'ē ta rehe har aja tī. Amō amō kapitā keruhū ta rehe har aja tī. Upa ame'ē ta rehe har nde erepandu ta tī — aja ihē pe pandu.

11

Mokōi Tupāma'e myrandu ke pandu ame'ē ta ke

¹ Myra ra'yr mangaha ke ihē pe Tupā muwyr. Ihē Juā. Ihē pe Tupā pandu:

—Ywa pe har ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū ke emanga eho. Myja tihaha my? Emanga eho. A'ep ihē rehe ipy'a ke moī moī ame'ē ta ixo. Heta ngā ixo. Ame'ē hetaha ke emanga tī. A'ep myrape keruhū ihī tī. Ame'ē tihaha emanga tī. Ame'ē riki kome'ē ywy keruhū pe ihī, ame'ēja saka. Tapi'iruhu ke ame'ē 'ar pe hapy, ame'ē ke ame'ē. ² Ihē rehe ngā jumu'eha renda keruhū soroka ke emanga ym. Ame'ē renda ke jundéu awa aja ym ame'ē ta pe ihē ame'ē, a'erehe emanga ym. Ihē kotyhar aja ym ame'ē ke a'eta. A'etama'e renda ke aja saka ta. Ok ta katu te ame'ē ke a'eta mai ta, Jerusarē ok ta ke. Heta jahy rahā, aja te'e ta. Kuja, 42 jahy rahā, mai ta. (Aja rahā, ihē kotyhar ta ke mahy ta, aja mujekwa.)

³ —Ihē rehe har pandu ame'ē ta ke ihē amondo ta. Mokōi amondo ta. Ima'e mundeha pan xuru rāi ame'ē ke ta. (Aja rahā, pyai aja mujekwa. Ngā py'a Tupā koty muruwak ym, a'erehe pyai, aja mujekwa.) Heta jahy rahā, ihēma'e myrandu ke ame'ē ta pandu pandu ta. Kuja, 42 jahy rahā, pandu ta. Ame'ē 42 jahy hetaha 1.260 weraha — aja ihē pe Tupā pandu.

⁴ Kome'ē ywy keruhū pe har tama'e kapitā keruhū ke Tupā. Huwa koty mokōi ma'e weraha tymā i'āi. Ame'ē riki Tupāma'e myrandu pandu pandu ame'ē ta ke. Mokōi i'āi. Myra Tupā ruwa koty i'āi tī. Mokōi i'āi. Oriwéi'y ke. Ame'ē riki myrandu pandu pandu ame'ē ta ke aja tī. Mokōi i'āi tī. ⁵ Ame'ē mokōi myrandu pandu pandu ame'ē ta ke amō ta mahy ta tipe rahā, tata ke juru ngi uhem. Mokōihar ta juru ngi uhem. Ame'ē riki huwajan ta ke upa jukwa ta. Aja ame'ē mokōihar ta ke mahy tar katu ame'ē ta ke upa jukwa ta. ⁶ Heta jahy rahā, Tupāma'e myrandu ke ame'ē mokōihar ta pandu pandu rahā, Tupā je'ēha rupi ma'e ke a'eta ma'ema'e ta. Arahā aman pe pandu ta: “Epyta” aja. Aja rahā, aman ukyr ym te ta. Myrandu

pandu pandu ixo rahã, ukyr ym te ta. Tupã je'êha rupi mundu pe pandu ta tĩ: “Awa ruwy aja ewak!” aja. Aja rahã y riki awa ruwy aja uwak ta oho. A'eta putar rahã pame katu te, upa ma'e ahyha ke kome'ê ywy keruhũ pe har ta pe mondo mondo ta katu. Tupã je'êha rupi mondo mondo ta katu.

⁷ Myrandu ke upa pandu pandu rahã, mupyraraha renda ngi so'o jarõ aja me'ê uhem ta. Ame'ê riki mokõihar ta namõ jumai mai ta. Pe, ame'ê mokõihar ta ke so'o jarõ aja me'ê riki muputu'u ta. Jukwa ta tĩ. ⁸ Ame'ê mokõihar ta rete riki awa rape rupi pete'e túi. (Jaxer ame'ê ta ke aja ngã ukwaha naĩ, a'erehe jyty m ym awa.) Ok ta katu te ame'ê rape rupi pete'e túi. Jerusarẽ ok ta rape ame'ê. Yman ame'ê ok ta pe ima'e kapitã keruhũ ke ngã jukwa tĩ. Myra ngã mupia ame'ê ke rehe jukwa. Ame'ê Jerusarẽ ok ta pe har ta riki Sondo ok ta pe har ta aja tĩ. Tupã ke a'eta putar ym tĩ, aja mujekwa. Eji ywy pe har ta aja tĩ. Tupã ke a'eta putar ym tĩ, aja mujekwa tĩ. ⁹ Hete rehe amõ amõ ywy pe har ta usak ta. Amõ amõ ka'a pe har ta aja tĩ. Usak ta tĩ. Amõ koty koty je'êha pandu ame'ê ta aja tĩ. Usak ta tĩ. Amõ amõ awa ta aja tĩ. Hete rehe usak ta tĩ. Mahapyr wera rahã, amõ ixu'a rupi aja te'e usak ta. “Hete ke pejyty m ym” aja ngã pandu. Pete'e túi.

¹⁰ Ame'ê mokõihar ta manõ, a'erehe kome'ê ywy keruhũ pe har ta hury katu. Ahyha namõ kome'ê ywy keruhũ pe har ta ke ame'ê mokõi Tupã je'êha pandu ame'ê ta mupyrara hũ. Apo manõ, a'erehe kome'ê ywy keruhũ pe har ta huryha mujã. Pe, ma'e katu ame'ê ke a'eta me'ê me'ê ngã jupe. ¹¹ Ajame'ê ke mahapyrihar weraha asa oho, amõ ixu'a rupi asa oho rahã, ame'ê ta'ã ke Tupã mujywyr muwyr tĩ. Ywytu aja peju muwyr. Pe, a'eta kwera katu pu'am. A'eta rehe usak ame'ê ta upa mukahem hũ. ¹² Pe, ame'ê mokõi Tupã je'êha pandu

ame'ẽ ta pe Tupã pandu. Ywa ngi pandu:

—Se ywate pejur! — aja.

Ame'ẽ ta ruwajan ta usak u'am rahã, ywa pe ame'ẽ mokõihar ta jupir oho. Ywa takãxilha 'ar pe jupir oho. ¹³ Arahã ywy riki katak hũ. Ok ta ke mujaxer. Jande popa har ngi har peteĩ mujaxer. Ywy katak hũ ame'ẽ ke ngã ke jukwa tĩ. Kuja, 7.000 hetaha ngã ke jukwa. Amõ pyta ame'ẽ ta mukahem hũ. Pe, Tupã pe pandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke. Ywa pe har ke nde” aja riki.

¹⁴ Pyraraha mokõihar upa. Pahar pyraraha mahapyrihar uhyk ta tĩ.

Jumi'a awa po wajar mokõihar ke

¹⁵ Ajame'ẽ ke jumi'a ke Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõihar peju. Ywa pe pukái pukái hũ, ame'ẽ rehe ihẽ ahendu. Kuja pukái:

—Tupã riki kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ. Tupã mondo ame'ẽ ke aja tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Aja te'eha kapitã keruhũ ke a'e. Upa ym te ta ame'ẽ — aja pukái.

¹⁶ Aja rahã, tamũi ta huwa koty u'ar oup. Kuja, 24 tamũi hetaha ta u'ar oup. Tupã ndutar koty ame'ẽ ta wapyk uĩ. Myrape 'ar kapitã keruhũma'e saka, ame'ẽ pe wapyk uĩ. Ame'ẽ ta riki huwa koty u'ar oup. (Aja Tupã rehe ipy'a ke a'eta moĩ moĩ.) ¹⁷ A'eta pandu:

“Tupã! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tĩ. Uhã te hũ ame'ẽ ke nde.

Nema'e pyrãtã te ha namõ ngã ke nde eremondo mondo apo, a'erehe: ‘Ne jõ riki katu te me'ẽ ke’ aja japandu nde pe.

¹⁸ Nema'e mupyraraha angaha uhyk, a'erehe amõ amõ ywy pe har ta parahy nde rehe.

Manõ ame'ẽ ta ke nde eremukwera katu ta, pe, ame'ẽ ta ke nde eremupyrara ta tĩ. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ. A'erehe ngã parahy nde rehe tĩ.

Kome'ẽ ywy keruhũ ke mujaxer ame'ẽ ta ke nde eremupyrara ta tĩ. Mupyraraha renda pe nde eremondo ta tĩ. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ.

Nde kotyhar ta anĩ. Upa nde kotyhar ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta. Ame'ẽ angaha uhyk tĩ.

Ne je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ ta nema'e miasu ta ke.

Upa katu te nde rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta pe aja tĩ. Ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ.

Kapitã keruhũ ta ke. Je'ẽha reko ym te aja jupe, ame'ẽ ta ke tĩ. Upa ame'ẽ ta pe ma'e katu ame'ẽ ke nde ereme'ẽ ta tĩ. Ame'ẽ angaha rehe uhyk tĩ" aja tamũ ta pandu.

¹⁹ Ywa pe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ aja ihĩ. Ame'ẽ ke pirar. Aja rahã, kaixã rehe usak awa. Ame'ẽ kaixã pe ymanihar Tupã je'ẽha ihĩ. Moise pe Tupã mujekwa, ame'ẽ je'ẽha ke. Pe, Tupã pirã pirã. Tupã tyapuha tyapu hũ tĩ. Ywy ke katak hũ tĩ. Johu ngã pandu pandu hũ, aja tyapu tyapu hũ tĩ. Aman aja y rãtã ukyr hũ tĩ.

12

Kũjã ke. Mbói keruhũ ke tĩ.

¹ Ajame'ẽ ke ywa pe ma'e ke uhem. Ame'ẽ rehe ihẽ asak rahã: "Mã!" aja ihẽ akwa. A'ep kũjã i'ãi. Ima'e mundeha warahy hendyha aja saka. Jahy rehe pyrũ u'am, aja i'ãi. Iãkã rehe har namõ i'ãi. Ame'ẽ rehe jahy rata aja hendyha ihĩ tĩ. Kuja awa py mokõi hetaha jahy rata ta ke ihĩ. ² Imembyr u'ar Tate, a'erehe ahy ipe. Imembyr ahy, a'erehe kũjã ahem riki.

³ Pe, amō ma'e ke ywa pe uhem tī. “Mā!” aja ihē akwa tī. Mbóí keruhū petúi. Pirã riki. Heta iãkã ke. Kuja awa po wajar mokõi hetaha aja iãkã. I'ak namō ixo tī. Kuja jande popa hetaha aja i'ak ke. Iãkã rehe pame katu te iãkã rehe har ihĩ. Kapitã keruhūma'e aja ame'ẽ. ⁴ Ywa ngi jahy rata ta ke a'e pyhyk. Huwái pe pyhyk. Mahapyr hetaha ngi har peteĩ pyhyk. Aja pame katu te. Pe, pyhyk rahã, kome'ẽ ywy keruhū pe ombor. Pe, kũjã ruwa koty a'e harõ u'am. Imembyr u'ar rahã, pahar a'e u'u ta, a'erehe a'e harõ u'am.

⁵ Pe, imembyr u'ar. Sawa'e ra'yr u'ar. A'e riki kome'ẽ ywy keruhū pe har tama'e kapitã keruhū wan ta. Ngã ke a'e mondo mondo katu te ta. Pe, ta'yn ke amō pyhyk raho. Tupã rake pyhyk raho. Tupãma'e wapyka katu te ame'ẽ rake pyhyk raho. ⁶ Awa nixói te ame'ẽ pe kũjã ujan oho. Amō renda ke Tupã moĩ katu. A'ep kũjã oho. A'ep kũjã ke amō ta mahy ym ta, ame'ẽ renda ke. A'ep heta wera rahã, 1.260 wera rahã, usak katu ta ehe. Kũjã rehe Tupã usak katu ta.

⁷ Ajame'ẽ ke ywa pe jumai maiha uhyk. Minge, a'e riki Tupã je'ẽha rahoha tama'e kapitã keruhū. Inamō amō heta Tupã je'ẽha rahoha ta ixo. Pe, Minge ta namō mbóí keruhū jumai mai riki. Mbóí keruhū namō ixo ame'ẽ ta jumai mai tī. Amō Tupã je'ẽha rahoha ta ke ame'ẽ ta tī. ⁸ Pe, mbóí keruhū ke Minge ta muputu'u. Ywa ngi muhem mondo. Ywa pe mbóí keruhū pyta ym ta tī. Inamō ixo ame'ẽ ta aja tī. Pyta ym ta tī. ⁹ Ywa ngi mbóí keruhū ke Minge ta muhem mondo. Ame'ẽ riki ymanihar mbóí ke. Her Satana. Amō her ãjã ramūi. A'e riki kome'ẽ ywy keruhū pe har ta ke muka'u te'e hũ. Kome'ẽ ywy keruhū pe mbóí ke Minge ta ombor mondo. Mbóí kotyhar ta ke ombor mondo tī. Ame'ẽ ta riki Tupã je'ẽha rahoha ta ke tī. Ame'ẽ ta ke Minge ta ombor mondo tī.

¹⁰ Ajame'ë ke ywa pe amõ pukái, ame'ë ke rehe ihë ahendu. Kuja pandu:

—Apo Satanama'e pyrätâha ngi ngã ke Tupã jo'ok. Kapitã keruhũ te aja pyrätâha ke a'e mujekwa. Tupã mondo ame'ë ke je'ëha te reko, ame'ë ke mujekwa tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Tupã ruwa koty pu'am ame'ë ke jande mu ta rehe har je'ë je'ë hũ. Ame'ë riki Satana ke. (Ãjã ramũ a'e.) Juru ai riki. Wera rahã aja te'e ixo. Pytun rahã aja tĩ. Aja te'e ixo tĩ. Ame'ë ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. (Mã! Katu tiki.) ¹¹ Tupã rehe jurujar katuha ke jande mu ta hijar ym. Satana ke a'eta muputu'u aja riki. (Ãjã ramũ ke a'e.) Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Huwy pe jande mu ta py'a juhyk, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u aja ixo tĩ. Jetehar te ke rehe a'eta jurujar katu, ame'ë ke pandu pandu, a'erehe Satana ke a'eta muputu'u, aja ixo tĩ. A'eta ke amõ ta jukwa tate rahã, tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu. Ajahap manõ.

¹² —Satana ke ywa ngi Minge ta muhem mondo. A'erehe pehë rury katu pexo. Upa ywa pe har ta! Pehë rury katu pexo. Tupã je'ëha rahoha ta! Pehë rury katu pexo tĩ. Ywy keruhũ pe har ta anĩ. Mã! Pyrara hũ ta. Y ramũ 'ar rupi wata ame'ë ta aja tĩ. Pyrara hũ ta tĩ. Pehë koty Satana wyjy uwyr. (Ãjã ramũ a'e.) Parahy hũ a'e. Weraha heta ym te ta a'e ma'ema'eha ke, a'erehe parahy te hũ a'e — aja riki amõ pandu.

¹³ “Mã! Ihë ke ywy keruhũ pe a'eta ombor muwyr” aja mbói keruhũ ukwa rahã, kũjã ke a'e mahem oho. Sawa'e ra'yr muhem, ame'ë kũjã ke mahem oho. ¹⁴ Mokõi wyraturan keruhũ pypo aja Tupã me'ë ipe, kũjã pe. Ame'ë pe awa nixói te ame'ë pe a'e wewe oho. Ame'ë renda ke Tupã moĩ katu. A'ep 1.260 wera rahã, Tupã usak katu ehe. A'erehe mbói keruhũ mahy ym kũjã ke. ¹⁵ Pe, juru ngi y keruhũ ke mbói keruhũ muhem. Aja y keruhũ pe kũjã

ke munde ta raho tipe. ¹⁶ Anĩ. Ywy riki owok. Y keruhũ mbói keruhũ juru ngi muhem, ame'ẽ ke upa owokiha pe u'ar oho. (A'erehe kũjã ke y jukwa ym.) Ywy owok ame'ẽ pe upa y u'ar oho. ¹⁷ A'erehe kũjã rehe mbói keruhũ parahy hũ we rĩ. A'erehe, imembyr ta ke a'e mupyrara hũ oho. Imembyr pyta ame'ẽ ta ke mupyrara hũ oho. Ame'ẽ imembyr ta riki Tupã je'ẽha rehe hendu katu ame'ẽ ta ke a'eta. Jetehar te ke Jesu mujekwa, ame'ẽ ke a'eta pandu pandu tĩ. Hihar ym riki. Ame'ẽ ta riki kũjã membyr ta tĩ. Ame'ẽ ta ke mbói keruhũ mupyrara hũ oho. ¹⁸ Pe, y ramũi rymy'y rehe mbói keruhũ pu'am u'am.

13

So'o jarõ aja me'ẽ ke

¹ Ajame'ẽ ke y ramũi ngi so'o jarõ aja me'ẽ uhem. Ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Ihẽ Juã. Heta iãkã ihĩ. Kuja awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. I'ak heta tĩ. Kuja jande popa hetaha i'ak ke. I'ak ta rehe pame katu te iãkã rehe har ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ. Iãkã rehe pame katu te ma'e her ke amõ mupinim. Ame'ẽ ta rer Tupã rehe juru ai ame'ẽ ke. ² So'o jarõ aja me'ẽ jangwate aja ihẽ asak. Hãi riki jangwatan aja saka. Ipy riki usu aja pyrãtã te hũ ame'ẽ ke ame'ẽ. Mbói keruhũ riki ima'e pyrãtãha ke mondo ipe, so'o jarõ aja me'ẽ pe. Mbói keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke a'e me'ẽ ipe tĩ, so'o jarõ aja me'ẽ pe tĩ. Mbói keruhũ pandu ipe: “Ihẽma'e wapyka rehe ewapyk” aja. (Aja rahã, ngã ke so'o jarõ aja me'ẽ mondo mondo ta tĩ.) ³ Heta iãkã ngi har peteĩ riki kyse mungáiha rape ihĩ. Manõ ta tipe. Ame'ẽ ka'ẽ oho, a'erehe manõ ym. “Mã!” aja upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ukwa. Pe, ixotyhar ta aja ame'ẽ ta uwak. ⁴ Mbói keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽ ke so'o jarõ aja me'ẽ pe a'e me'ẽ, a'erehe mbói keruhũ rehe ipy'a ke ngã

moĩ moĩ katu. So'o jarõ aja me'ẽ rehe ipy'a ke ngã moĩ moĩ katu tĩ. Ngã pandu:

—So'o jarõ aja me'ẽ pyrãtã te hũ. A'e aja nixói amõ. Marã ka ym a'e ke muputu'u awa — aja riki naĩ.

⁵ Pyrãtãha ke so'o jarõ aja me'ẽ pe mbói keruhũ mondo, a'erehe Tupã rehe juru ai. So'o jarõ aja me'ẽ juru ai Tupã rehe tĩ. Tupã aja a'e jupe tĩ. Pe, heta jahy, 42 jahy rahã, ame'ẽ riki je'ẽha te reko. Ngã ke mondo mondo hũ. ⁶ A'e pandu pandu:

—Tupã jaxer ai riki. Her riki jaxer ai tĩ. Hekoha katu ym tĩ. Ywa pe har ta katu ym tĩ. Upa jaxer ai riki — aja so'o jarõ aja me'ẽ pandu naĩ.

⁷ Mbói keruhũ pandu ipe: “Tupã kotyhar ta namõ ejumai eho” aja. Pe, a'e jumai mai oho. Tupã kotyhar ta ke a'e muputu'u ta tĩ. Mbói keruhũ pandu ipe tĩ: “Nde riki upa ka'a pe har tama'e kapitã keruhũ ke. Amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ ke tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ. Amõ amõ awa tama'e kapitã keruhũ ke nde tĩ” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe. ⁸ Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ehe, so'o jarõ aja me'ẽ rehe. Kome'ẽ ywy keruhũ Tupã mujã ym rahã we, paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer a'e mupinim. Ame'ẽ rehe her nixói ame'ẽ ta riki so'o jarõ aja me'ẽ rehe ngã py'a moĩ moĩ. Ame'ẽ paper riki Kirisutuma'e ke. A'e ke amõ ta jukwa. A'e riki Arapuharan Ra'yr aja a'e.

⁹ “Myrandu rehe pehendu katu! ¹⁰ Amõ ke huwajan pyhyk ta raho aja me'ẽ rahã, aja oho ta a'e. Amõ ke kyse pe huwajan jukwa ta aja me'ẽ rahã, aja kyse pe jukwa ta ame'ẽ ke. Aja rahã, Tupã kotyhar ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ẽ te'e. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ta me'ẽ te'e tĩ” aja riki pandu.

¹¹ Ajame'ě ke amō so'o jarō aja me'ě ihě asak. (Mokōihar ke ame'ě.) Ywy ngi a'e uhem aja saka. I'ak mokōi namō ixo. Arapuhame ra'yr aja saka ame'ě. Pe, mbói keruhū aja a'e pandu tĩ. ¹² So'o jarō aja me'ě uhem py. Ame'ě je'ěha rupi ma'e ke mokōihar ma'ema'e katu. Upa kome'ě ywy keruhū pe har ta pe a'e pandu: “So'o jarō aja me'ě uhem py. Pehē py'a pemoĩ moĩ katu ehe. Mungáiha rape ka'ě ame'ě ke namō a'e ixo. Pehē py'a pemoĩ moĩ ehe” aja so'o jarō aja me'ě mokōihar pandu. ¹³ Ma'e ke so'o jarō aja me'ě ma'ema'e katu. Mokōihar ke a'e. Marā ka ym amō ma'eha. Ame'ě ke a'e ma'ema'e katu. Upa ngā usak u'am rahā, ywa ngi tata ke a'e mujy muwyr. Kome'ě ywy keruhū pe mujy muwyr. ¹⁴ Uhem py so'o jarō aja me'ě huwa koty ma'e ke a'e ma'ema'e katu. Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe, so'o jarō aja me'ě mokōihar pe. A'erehe marā ka ym amō ma'eha. Ame'ě ke a'e ma'ema'e katu. Aja upa kome'ě ywy keruhū pe ixo ame'ě ta ke a'e muka'u te'e. Ame'ě ta pe a'e pandu:

—I'ā ke pemujā. So'o jarō aja me'ě'ā ke pemujā. Iākā ke kyse puku pe amō mungái. Manō ym a'e. Ame'ě ma'e'ā ke pemujā — aja riki ngā pe.

¹⁵ Pyrātāha ke mbói keruhū muwyr ipe. A'erehe ame'ě'ā ke so'o jarō aja me'ě mokōihar peju. So'o jarō aja me'ě uhem py, ame'ě'ā ke peju. Aja rahā, ixuwe katu pu'am. Aja rahā, je'ěha uhem ipe. Pe, ame'ě pandu: “Ihē rehe ipy'a ke ngā moĩ moĩ ym rahā, ame'ě ta ke pejukwa” aja kwera ramō ame'ě pandu. ¹⁶ Upa awa ta pe so'o jarō aja me'ě pandu. Mokōihar ke a'e. Kuja pandu. “Ma'e ngā ukwaha ke pehē pykā rehe pemoĩ. Pehē po jywa katu kotyhar rehe pemoĩ tĩ. Upa ngā pe aja pepandu. Kapitā keruhū aja ixo ame'ě ta pe pepandu tĩ. Je'ěha reko ym te ame'ě ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Ima'ehū namō ixo ame'ě ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Ima'e ym te ame'ě ta pe aja tĩ.

Pepandu tĩ. Amõ ta te'e paraky ame'ẽ ta pe aja tĩ. Aja me'ẽ ijar aja ixo ame'ẽ ta pe aja tĩ. Pepandu tĩ. Upa ngã pe aja me'ẽ pepandu. (‘Ngã ukwaha ke pehẽ pykã rehe pemoĩ. Pehẽ po jywa katu kotyhar rehe pemoĩ tĩ’ aja pepandu)” aja so'o jarõ aja me'ẽ pandu. ¹⁷ Ame'ẽ ngã ukwaha nixói rahã, marã ka ym ma'e ke muhepyha. Marã ka ym ma'e ke jo'okiha amõ ngi tĩ. Ame'ẽ ngã ukwaha riki so'o jarõ aja me'ẽ rer ke. Her moĩ ym rahã, ukwaha mangaha ke moĩ ta.

¹⁸ Mã! Ukwa katu ta me'ẽ te'e awa. Ukwa katu ame'ẽ ke, aja amõ ixo rahã, mã peja ngã ukwaha ke emanga. So'o jarõ aja me'ẽ ukwaha mangaha ke emangarahã! Ame'ẽ ukwaha mangaha sawa'e rer aja ame'ẽ. Kuja ukwaha ke: 666 aja riki.

14

Kirisutu namõ ixotyhar ta ixo

¹ Ajame'ẽ ke ihẽ ama'ã rahã, ywy'ã keruhũ rehe Arapuharan Ra'yr pu'am u'am, ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. (Kirisutu a'e.) Ywy'ã keruhũ rer Siã. (Ame'ẽ Jerusarẽ ok ta pyahu, aja ngã ukwa.) Inamõ heta te hũ ixotyhar ta ixo. Kuja, 144.000 hetaha ta ixo. Ame'ẽ ta pykã rehe Kirisutu rer pame katu te amõ mupinim. (Aja rahã, ixotyhar ta ke aja mujekwa.) Ipái rer mupinim tĩ. (Aja rahã, ixotyhar ta ke aja mujekwa tĩ.) ² Pe, ywa ngi panduha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Ita pupur keruhũ aja ahendu. Tupã tyapuha keruhũ aja tĩ. Araraperan ke nupãha ta hykíi, aja panduha tyapuha uwyr. Ame'ẽ ke rehe ahendu tĩ. ³ Pe, wapyka ndutar koty 144.000 hetaha ta pu'am u'am tĩ. Jyngariha pyahu ame'ẽ ke a'eta jyngar u'am. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta huwa koty aja tĩ. Jyngar u'am tĩ. Tamüi ta ruwa koty aja tĩ. Jyngar u'am tĩ. Ame'ẽ 144.000 hetahama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke

rehe Kirisutu muhepy. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi jo'ok riki. Ame'ẽ ta jõ riki ame'ẽ jyngariha pyahu ame'ẽ ke jumu'e katu. Amõ ta anĩ. ⁴ Ame'ẽ ta riki kũjã rehe pyta ym te. Sawa'e jeje te'e ixo ame'ẽ ta ke, aja ame'ẽ ta ixo. Arapuharan Ra'yr oho. (Kirisutu a'e.) Haikwer rupi ame'ẽ ta oho tĩ. Ame'ẽ tama'e ka'u te'eha ma'ema'eha ke rehe Kirisutu muhepy. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ngi har ame'ẽ ta ke Tupã pe me'ẽ py, ame'ẽja saka. Arapuharan Ra'yr pe me'ẽ py, ame'ẽja saka tĩ. ⁵ Te'e pandu ym te ame'ẽ ta, aja ukwa katu awa. Anĩ te ame'ẽ ta. Katu ame'ẽ ta ke ame'ẽ ta.

Mahapyr Tupã je'ẽha rahoha ta ke

⁶ Ajame'ẽ ke amõ Tupã je'ẽha rahoha rehe ihẽ asak. Ywate wewe oho ixo. Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta pe myrandu katu ke a'e pandu raho. Ame'ẽ myrandu upa ym te ta. Uhã te hũ, aja saka. Ame'ẽ ke upa amõ amõ awa ta pe pandu raho. Upa ka'a pe har ta pe aja tĩ. Pandu raho tĩ. Upa amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta pe aja tĩ. Pandu raho tĩ. Upa amõ amõ ywy pe har ta pe aja tĩ. Myrandu katu pandu raho tĩ. ⁷ Hãtã a'e pandu:

—Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke Tupã mutyryk tyryk ta. A'e riki ngã pe pandu ta: “Nde katu.” Anĩ rahã: “Nde katu ym” aja. Ame'ẽ angaha uhyk apo 'y. A'erehe: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja pepandu ipe. Pehẽ py'a ke pemoĩ moĩ katu ehe tĩ. A'e riki ywa ke mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ. Mujã tĩ. Y ramũ aja tĩ. Mujã tĩ. Upa mundu aja tĩ. A'e riki mujã tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

⁸ Peteihar upa rahã, Tupã je'ẽha rahoha mokõihar pandu:

—Mambiro ok ta keruhũ ke Tupã mai! Upa katu te mai! Upa ngã ke a'e muka'u te'e hũ, a'erehe Tupã aja ym ame'ẽ ke rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ. Kawĩ ngi ka'u ame'ẽja saka riki — aja pandu.

⁹ Mokōihar upa pandu rahã, Tupã je'êha rahoha mahapyrihar pukái:

—So'o jarō aja me'ê rehe ipy'a ke amō moĩ moĩ rahã, (ame'ê ke rehe Tupã parahy te hũ ta.) So'o jarō aja me'ê'ã rehe ipy'a ke amō moĩ moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ê ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipykã rehe ame'ê ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ê ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) Ipo rehe ame'ê ukwaha moĩ rahã, aja tĩ. (Ame'ê ta rehe Tupã parahy te hũ ta tĩ.) ¹⁰ Kawĩ iro te ame'ê ke amō u'u, aja Tupã parahy te ha ke pyhyk ta. Ame'ê ke kawĩ ryrū pe Tupã moĩ, ame'êja saka. Ame'ê ta ke tata pe a'e mupyrara ta. Enxo ukwái ixo ame'ê pe mupyrara ta tĩ. Ahy hũ ta. Ame'ê mupyraraha ke Tupã je'êha rahoha ta katu te ame'ê ta usak ta. Arapuharan Ra'yr usak ta tĩ. (Kirisutu a'e.)

¹¹ Tata pe mupyrara riki. Ame'ê tata takãxĩha aja te'eha pu'am u'am. Upa ym te ta. Ahy te hũ. Putu'u ym te riki. Wera rahã, putu'u ym. Pytun rahã, aja tĩ. Putu'u ym tĩ. So'o jarō aja me'ê rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ê ta pyrara te hũ. Putu'u ym te. So'o jarō aja me'ê'ã rehe ipy'a moĩ moĩ, ame'ê ta pyrara te hũ tĩ. Her ukwaha ke moĩ ame'ê ta aja tĩ. Ahyha putu'u ym te ta tĩ — aja Tupã je'êha rahoha pandu. Mahapyrihar ke ame'ê.

¹² Tupã je'êha rehe hendu katu ame'ê ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ê te'e. Jesu rehe tapijar te'e we jurujar katuha hijar ym ame'ê ta ipy'ahu te'e hendu ta me'ê te'e tĩ. Tupã kotyhar ta aja ixo ta me'ê te'e tĩ.

¹³ Ajame'ê ke ywa ngi panduha uwyr. Ame'ê ke rehe ihê ahendu. Kuja pandu:

—Kuja emupinim. Apo har jandema'e kapitã keruhũma'e parakyha ke amō ta ma'ema'e ixo. Tupã je'êha ke pandu pandu ame'ê ke ima'e parakyha ke. Aja ixo rahã, ame'ê ta ke amō ta jukwa. Aja rahã, mã hury katu ame'ê ta ke a'eta — aja ahendu.

Tupã'ã pandu:

—A'e tÿ! Ame'ë ta paraky te hũ. Apo putu'u katu te ta. Paraky te hũ, a'erehe ma'e katu ame'ë ke Tupã me'ë ta. Ame'ë namõ ixo, a'erehe hury katu te ta — aja riki.

*Ngã ke Tupã je'ë*ha rahoha ta mujy'ar

¹⁴ A'engi ihë asak rahã, ywa takãxîha ituwyr ame'ë rehe ihë asak. Ame'ë 'ar pe awa aja wapyk uĩ. (Kirisutu a'e.) Iãkã rehe har namõ ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ë. (Aja rahã, upa katu te huwajan ta ke a'e muputu'u, aja mujekwa katu.) Itatawa ke te'e mujã ame'ë ke iãkã rehe har. Kyse apar haimbe ame'ë ke ipo pe pyhyk reko. ¹⁵ Pe, amõ Tupã je'ëha rahoha uhem. Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi uhem. Tupã koty ngi uhem. Ywa takãxîha 'ar pe wapyk uĩ ame'ë pe hãtã a'e pandu:

—Angaha uhyk riki. Kyse apar pe ma'e tyarõ ame'ë ke emondok. Ematyr. Kome'ë ywy keruhũma'e ke tyarõ riki — aja ipe.

¹⁶ Pe, takãxîha 'ar pe wapyk ame'ë ke kyse apar pe mon-dok. Kome'ë ywy keruhũma'e tyarõ ame'ë ke mondok. Ame'ë ke matyr. (Aja rahã, kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke mujy'ar ta. Ixotyhar ta ke ixoty a'e mujy'ar, aja mujekwa.)

¹⁷ A'engi ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi amõ Tupã je'ëha rahoha rehe ihë asak. Kyse apar haimbe ame'ë ke a'e pyhyk reko tĩ.

¹⁸ Ajame'ë ke amõ Tupã je'ëha rahoha rehe ihë asak. Ame'ë riki tata harõha ke. Tata usakiha ke a'e tĩ. Myrape keruhũ rake ngi a'e uwyr. Kome'ë ywy keruhũ pe rahã, tapi'iruhu ke hapy, ame'ë myrape keruhũ aja saka. Pe, kyse apar haimbe ame'ë ke pyhyk reko. Ame'ë pe pandu.

—Ma'eywa ke kyse apar pe emondok. Uwa ame'ë ma'eywa ke. Peme'ë ywy keruhũ pe uwa ty túi. Tyarõ riki, a'erehe a'ep emondok eho — aja pandu.

¹⁹ A'erehe kome'ë ywy keruhũ pe Tupã je'ëha rahoha mondok uwyr. Hymbo ngi uwa ke mondok. Ame'ë ke tykwer jamiha renda pe ombor. Ame'ë jamiha renda Tupã parahy te ha aja saka. ²⁰ Ok ta kurar sorokap jamiha renda ihĩ. Ame'ë pe uwa ke jami. Awa ruwy aja tykwer uhem hũ ingi. Y tiha aja uhem. Manga rahã, typyha riki peteĩ met, amõ met ixu'ap typyha. Pukuha manga rahã, 300 kiro met pukuha. (Upa aja rahã, kome'ë ywy keruhũ pe har ta ke Tupã je'ëha rahoha ta mujy'ar ta. Tupã rehe ipy'a ym ame'ë ta ke a'eta. Pe, ame'ë ta ke Tupã mupyrara te hũ ta. Awa ruwy uhemihã aja ahy te hũ ta ngã ke, aja mujekwa.)

15

Ma'e ahyha a'ejõhar ke

¹ Ajame'ë ke ywa rehe amõ ma'e rehe ihẽ asak tĩ. Ame'ë ke ihẽ asak rahã: “Mãte we ame'ë te a'e my!” aja ihẽ akwa. Kuja ihẽ asak. Tupã je'ëha rahoha ta awa po wajar mokõi hetaha rehe ihẽ asak tĩ. Kuja ame'ë ta pyhyk reko. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ke. Ame'ë riki a'ejõhar ke. Ame'ë ke Tupãma'e parahy te ha ke. A'ejõhar ke ame'ë.

² Pe, y ramõi aja ihẽ asak. Waruwa aja ame'ë. Tata namõ mupara aja riki. Pe, so'o jarõ aja me'ë koty ipy'a ke muruwak ym ame'ë ta rehe ihẽ asak. Tapijar te'e we Tupã rehe jurujar katu ame'ë ta ke a'eta. Ame'ë so'o jarõ aja me'ë'ã koty ipy'a ke muruwak ym tĩ. Ame'ëma'e ukwaha ke moĩ ym tĩ, ipykã rehe. Ame'ë ta rehe ihẽ asak. Y ramõi aja ame'ë rake pu'am u'am. Ame'ë ta pe pame katu te araraperan ke Tupã me'ë me'ë. Ame'ë ke ngã jywa rehe

ngã pyhyk u'am. ³ Moise mu'e, ame'ẽ jynhariha ke ame'ẽ ta jyngar u'am. A'e riki Tupãma'e miasu ke. Arapuharan Ra'yr rehe ame'ẽ ta jyngar u'am tĩ. (Kirisutu ke a'e.) Kuja jyngar:

“Tupã! Jandema'e sawa'e te nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde.

Mã! Nde erema'ema'eha riki katu te ame'ẽ ke. Jetehar rupi ma'e ke nde erema'ema'e katu. Katu te ha rupi nde erema'ema'e katu tĩ.

Upa amõ amõ ywy pe har tama'e kapitã keruhũ te nde.

⁴ Sawa'e! Nde rehe upa ngã hendu katu ta.

Upa ngã pandu ta: ‘Ne jõ riki katu te me'ẽ ke’ aja.

Nde pe ma'e nde ereka'u te'eha nde erema'eha nixói te.

Jetehar rupi nde erema'ema'e, ame'ẽ ke rehe upa ngã usak, a'erehe nde rehe upa katu te amõ amõ ywy pe har ta ngã py'a ke moĩ moĩ ta uwyr” aja riki jyngar.

⁵ Ajame'ẽ ke ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe ihẽ asak. Hukwen pirar aja asak. A'ep so'o pirer ke te'e mujã aja ihĩ. Ame'ẽ so'o pirer ok keruhũ: “Ko Tupã ixo” aja ame'ẽ mujekwa. ⁶ Pe, Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ngi Tupã je'ẽha rahoha ta uhem. Awa po wajar mokõi hetaha ke. Ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha namõ ixo ame'ẽ ta ke a'eta. Ima'e mundeha hendy hũ ame'ẽ ke namõ ixo. Katu te ame'ẽ ke. Ipixi'a rupi ma'e pukwariha ihĩ. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. ⁷ Ame'ẽ ta pe ma'e ke amõ me'ẽ. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta ngi har peteĩ me'ẽ ma'e ke. Kuja, ita rekúi awa po wajar mokõi hetaha. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Ame'ẽ pe Tupã parahyha tyryhem ihĩ. Ame'ẽ ke Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ta pe me'ẽ. Tupã riki uhã te hũ ame'ẽ ke a'e. ⁸ Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ pe tata takãxiha pu'am hũ u'am. Tupã katu te ha ke ame'ẽ mujekwa. Ima'e pyrãtã te ha ke mujekwa tĩ. Ma'e

ahyha awa po wajar mokōi hetaha ke Tupā je'ēha rahoha ta jyhē ta. Ame'ē upa ym rahā we, marā ka ym Tupā rehe ngā jumu'eha renda keruhū pe ixeha awa. Tupā je'ēha rahoha awa po wajar mokōi hetaha ta ma'e ahyha ke jyhē ta.

16

Tupāma'e parahyha ke

¹ Ywa pe har Tupāma'e ngā jumu'eha renda keruhū ngi amō hātā pandu. Ame'ē ke rehe ihē ahendu. Ihē Juā. Tupā je'ēha rahoha ta pe hātā pandu: “Peho! Ita rekūi pe ihī ame'ē ke pejyhē peho. Awa po wajar mokōi hetaha ita rekūi ke. Ame'ē pe Tupāma'e parahyha ke ihī. Ywy keruhū pe pejyhē peho” aja ahendu.

² Tupā je'ēha rahoha peteīhar jyhē oho. Kome'ē ywy keruhū pe ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē oho. Aja rahā pere ahy te hū ame'ē ke awa ta rehe uhem. So'o jarō aja me'ē ukwaha reko ame'ē ta rehe uhem. Ipykā rehe ukwaha ihī. Ipo rehe aja tī. Ihī tī. Upa ame'ē ta rehe pere uhem. So'o jarō aja me'ē'ā rehe ipy'a ke amō ta moī moī, ame'ē ta rehe pere ahy te hū ame'ē ke uhem tī.

³ A'engi Tupā je'ēha rahoha mokōihar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Y ramūi pe jyhē. Aja rahā, y riki awa ruwy aja uwak. Manō ame'ē ruwy aja ame'ē. Upa katu te y rupi ixo ame'ē ta ke manō. Pyta we ym te.

⁴ A'engi Tupā je'ēha rahoha mahapyrihar ita rekūi pe ihī ame'ē ke jyhē tī. Y pe ombor. Mundu pe aja tī. Ombor tī. Upa y riki awa ruwy aja uwak tī. ⁵ Pe, Tupā je'ēha rahoha pandu ame'ē ke rehe ihē ahendu. A'e riki y harōha ke. Y usakiha ke tī. Kuja pandu:

—Tupā! Katu te ame'ē ke nde. Ngā ke nde eremupyrara. Ame'ē ke katu. Yman nde erexo. Apo pete'e nde erexo tī. Nde ruhā te hū ame'ē ke nde. ⁶ Nde kotyhar ta ke

ngã jukwa. Huwy muhem riki. Nde je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke aja tĩ. Jukwa tĩ. A'erehe ngã pe awa ruwy aja nde eremondo. Ame'ẽ ke a'eta u'u, ame'ẽja saka. (Aja rahã, huwy muhem, aja ame'ẽ ta ke Tupã jukwa tĩ, aja mujekwa.) Aja katu a'eta pe — aja pandu.

⁷ Pe, myrape keruhũ koty ngi amõ pandu, ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kome'ẽ ywy keruhũ pe rahã, myrape keruhũ 'ar pe tapi'iruhu ke hany. Ame'ẽ myrape keruhũ aja ame'ẽ. Kuja pandu: “Tupã! Jandema'e sawa'e te ke nde! Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke nde. Jetehar rupi ngã ke nde eremupyrara ta. Nde eremupyrara ta rahã, katu tiki ame'ẽ tĩ” aja ahendu.

⁸ A'engi Tupã je'ẽha rahoha tumemehar ita rekúí pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Warahy rehe jyhẽ. Aja rahã, warahy haku te hũ oho. A'erehe ngã pিরer ke hany, aja riki. ⁹ Warahy haku te hũ. Ngã pিরer ke hany. A'erehe Tupã pe a'eta pandu: “Nde katu ym” aja ipe naĩ. (Tupã riki ma'e ahyha ke muwyr, aja ngã ukwa a'erehe Tupã rehe juru ai.) Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ipy'a ke ngã muruwak ym. Tupã koty muruwak ym. “Katu te ame'ẽ ke nde” aja Tupã pe pandu ym ngã.

¹⁰ A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar peteĩhar upa har ita rekúí pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. So'o jarõ aja me'ẽ ma'e wapyka rehe jyhẽ. Aja rahã, hekoha rupi pytun te oho. A'e riki ngãma'e kapitã keruhũ aja ixo. Upa ame'ẽ renda rupi pytun te oho. Hembe ke a'eta su'u su'u rãí u'am. Ahy te hũ ngã, a'erehe hembe ke su'u su'u u'am. ¹¹ Pe, a'eta pandu: “Tupã! Ywa pe har ke nde! Katu ym te nde” aja riki naĩ. Ahy te ngã ixo. Pere hũ tĩ. Ahy riki a'erehe Tupã rehe juru ai. Ma'e ka'u te'eha ma'ema'eha ngi ngã muruwak ym. Tupã koty muruwak ym.

¹² A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar peteĩhar ita rekúí pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Y pe jyhẽ. Y rer Eura. Aja

rahã, y riki upa katu te typa oho. A'erehe ame'ẽ y renda rupi kapitã keruhũ uwyr ta. Warahy uhemiha kotyhar kapitã keruhũ ame'ẽ. Y rapyrer rupi uwyr ta.

¹³ A'engi ãjã ta rehe ihẽ asak. Mahapyr asak. Jaxer ai te ame'ẽ ta ke a'eta. Kururu aja ame'ẽ ta rehe asak. Mbói keruhũ juru ngi peteĩ uhem. Amõ riki so'o jarõ aja me'ẽ juru ngi uhem tĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran juru ngi amõ uhem tĩ. Aja asak tĩ. ¹⁴ ãjã ta ke ame'ẽ ta. Marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'eta ma'ema'e katu. Ame'ẽ mahapyr ãjã ta riki upa katu te kapitã keruhũ ta ke mujy'ar. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi ixo ame'ẽ ta kapitã keruhũ ta ke mujy'ar. Jumaiha rehe mujy'ar. Tupã namõ jumai ta. A'e riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e.

¹⁵ —Pesarahã! Awa ukwa ym ha rupi ma'e mukaniha uhyk uwyr. Aja amõ harõ ym rahã, ihẽ ajur ta. Amõ ukwer ym, aja ixo rahã, hury katu ame'ẽ ke a'e. Ukwer ym, aja ima'e mundeha ke rehe amõ usak katu. Peta kÿ, aja ixo. Aja rahã, jawe te'e aja wata ym. Jawe te'e rahã, huxĩ ta. Peta kÿ, aja amõ ixo rahã, huxĩ ym ta — aja riki Kirisutu pandu.

¹⁶ Pe, ma'e renda pe kapitã keruhũ ta ke ãjã ta mujy'ar. Ame'ẽ renda rer: “Amangenõ.” Aja riki jundéu awa ta je'ẽha ipe.

¹⁷ A'engi Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõihar ita rekúi pe ihĩ ame'ẽ ke jyhẽ tĩ. Ywate ngi jyhẽ. Ywa pe har Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ ihĩ. Ame'ẽ pe wapyka ihĩ. Kapitã keruhũma'e aja ame'ẽ. Ame'ẽ ngi Tupã hãtã pandu. Kujã. “Upa katu te riki” aja pandu. ¹⁸ Pe, Tupã pirã pirã hũ. Tupã tyapuha tyapu hũ tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ katak te hũ tĩ. Sawa'e ke Tupã mujã, ame'ẽ ngi har aja ywy ke katak ym. Mãte hũ katak hũ. Ywy katak hũ, ame'ẽ 'ar koty te we hũ ame'ẽ katakiha. ¹⁹ Ame'ẽ ok ta keruhũ owok. Mahapyr pyngwer aja owok. Upa amõ amõ

ywy pe ok ta ihĩ, ame'ě ta ke upa mujaxer tĩ. Mambiro ok ta ke Tupã harái ym. Ame'ě pe har ta ke a'e mupyrara te hũ. Ame'ě ta pe pandu: “Ihẽma'e ita rekúi ngi kawĩ pe'u” aja pandu. (Aja rahã, Tupãma'e parahy te ha ke ame'ě ta pyhyk.) ²⁰ Upa ypa'ũ riki kanim oho. Upa ywy'ã keruhũ kanim oho tĩ. ²¹ Ywa ngi aman aja y rãtã ukyr tĩ. Y rãtã keruhũ riki. Puhýi ame'ě. Kuja, 40 kir puhýiha riki ukyr. Ywy pe har ta rehe ukyr. Pe, ame'ě ta Tupã rehe juru ai. “Katu ym nde” aja pandu naĩ. Y rãtã keruhũ ukyr rahã, ahy te hũ. A'erehe Tupã rehe juru ai.

17

Kũjã katu ym ame'ě rehe har

¹ Ajame'ě ke Tupã je'ěha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ngi har peteĩ uwyr ihẽ koty. Ame'ě Tupã je'ěha rahoha ta ita rekúi pyhyk reko ame'ě ke. Awa po wajar mokõi hetaha ita rekúi ke. Pe, ihẽ rehe uhyk rahã, ihẽ pe pandu:

—Ejur! Y rymy'y rehe ame'ě ok ta keruhũ ngã mujã. Myja me'ě ame'ě ke Tupã mai ta my? Ame'ě ke nde pe ihẽ amujekwa ta. Ame'ě ok ta keruhũ riki kũjã ka'u te'e aja saka. ² Ame'ě kũjã rehe kome'ě ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ka'u te'e. (Aja rahã, ame'ě ok ta pe har ta ma'ema'eha ke rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ. Ipy'a moĩ ehe, a'erehe kũjã ka'u te'e aja ame'ě.) Ame'ě kũjãma'e kawĩ ke kome'ě ywy pe har ta u'u tĩ. Ame'ě kawĩ ma'e ka'u te'eha aja saka. (Aja rahã, ame'ě ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e tĩ, aja mujekwa) — aja ihẽ pe pandu.

³ Ihẽ py'a rehe Tupã'a ihĩ katu. Ihẽ Juã. Pe, ihẽ ke Tupã je'ěha rahoha pyhyk raho. Awa nixói te ame'ě pe pyhyk raho. A'ep kũjã rehe ihẽ asak. So'ojã arõ aja me'ě pirã ame'ě ke rehe asak tĩ. Ame'ě kupe 'ar pe kũjã wapyk uĩ.

Hete rupi her ihĩ. Tupã rehe juru ai, ame'ẽ rer riki heta ihĩ. Pe, ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ heta iãkã namõ ixo. Awa po wajar mokõi hetaha iãkã. I'ak heta tĩ. Jande popa hetaha i'ak ke. ⁴ Kũjãma'e mundeha katu te. Pan pirangwer ke te'e mujã ame'ẽ ke te'e ame'ẽ mundeha. Pan pirã amõ tĩ. Itatawa ke te'e ma'e ke mujã, ame'ẽ ke mundeha rupi moĩ moĩ tĩ. Aja mukatuha. Itara'yr muhepy hũ ame'ẽ ke moĩ moĩ tĩ. Pero moĩ tĩ. Pu'yr aja ame'ẽ. Aja mukatuha tĩ. Ipo pe ita rekúi ra'yr ke a'e pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Tyryhem riki. Upa ma'e ka'u te'eha ma'ema'e ame'ẽ ke ihĩ ipe. Upa katu te jaxer ai ame'ẽ ke ihĩ ipe tĩ. Ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, a'erehe upa ma'e ke ita rekúi ra'yr pe ihĩ. ⁵ Ipykã rehe her ke amõ mupinim. Myja me'ẽ ame'ẽ rer my? Yman ame'ẽ ke ukwa ym awa rĩ. Kuja her. “Mambiro ok ta keruhũ ke. Upa kũjã ka'u te'e ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ aja ame'ẽ. Kome'ẽ ywy keruhũ pe upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e, ame'ẽ tama'e kapitã keruhũ ke a'e tĩ. Kũjã ke a'e” aja riki. ⁶ Tupã kotyhar ta ruwy ngi kũjã ka'u, aja ihẽ asak. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym, ame'ẽ ta ke amõ ta jukwa. Ame'ẽ ta ruwy ngi ka'u tĩ. (Aja rahã, Tupã kotyhar ta ke kũjã jukwa, aja mujekwa ngã pe. Jesu rehe jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta ke jukwa tĩ, aja mujekwa tĩ.)

Ame'ẽ kũjã rehe ihẽ asak rahã: “Mã!” aja ihẽ akwa. ⁷ Aja rahã, ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Nde eremukahem rahã, katu ym. Myja me'ẽ ame'ẽ kũjã my? Yman ame'ẽ ke amõ ukwa ym rĩ. Ame'ẽ ke nde pe ihẽ amujekwa ta apo 'y. So'o jarõ aja me'ẽ rehe har ihẽ amujekwa ta tĩ. Ame'ẽ kupe 'ar pe kũjã wapyk. Iãkã kuja hetaha, awa po wajar mokõi. I'ak kuja hetaha tĩ, jande popa. ⁸ Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ ixo kwe. Apo anĩ. Nixói apo 'y. Mupyraraha renda ngi uhem tate. Jumai ta oho a'e. Pe, a'e ke Tupã jukwa ta. Ame'ẽ so'o jarõ aja me'ẽ

rehe kome'ě ywy keruhũ pe har ta usak rahã: “Mã!” aja ukwa. Ame'ě ta rer ke paper rehe nixói. Uhã te hũ ame'ě ta rer aja ym. Kome'ě ywy keruhũ ke Tupã mujã ym rahã we, uhã te hũ ame'ě ta rer ke paper rehe a'e mupinim. Ame'ě rehe nixói te ame'ě ta rer. Ame'ě so'o jarõ aja me'ě ixo kwe. Apo nixói 'y. Manõ riki. Uwyr ta tĩ.

⁹ —Apo ukwa katu ame'ě ke ukwa ukwa ta me'ě te'e. Iãkã awa po wajar mokõi hetaha riki ywy'ã awa po wajar mokõi hetaha ke. Ame'ě 'ar pe kũjã wapyk uĩ. Aja rahã, ok ta riki ywy'ã awa po wajar mokõi ihĩ, aja mujekwa. Ame'ě ok tama'e kapitã keruhũ awa po wajar mokõi hetaha ixo tĩ. ¹⁰ Awa po wajar peteĩhar upa hetaha upa 'y. Nixói apo 'y. Awa po wajar peteĩhar riki kapitã keruhũ kote'e ixo apo 'y. Amõ riki awa po wajar mokõihar uhyk ym we uwyr rĩ. Ame'ě uhyk uwyr rahã, jahy heta ym rahã, kapitã keruhũ aja ixo ta tĩ. ¹¹ So'o jarõ aja me'ě ixo kwe. Apo nixói 'y. Ame'ě riki awa po wajar mahapyrihar ke a'e. Ame'ě riki awa po wajar mokõi ngi har peteĩ a'e. Jumai oho. Pe, a'e ke Tupã jukwa ta.

¹² —I'ak jande popa rehe nde eresak. Ame'ě riki kapitã keruhũ jande popa hetaha ta. Ame'ě ta kapitã keruhũ aja ixo ym we rĩ. Uhyk ta kÿ. So'o jarõ aja me'ě namõ ame'ě ta ke kapitã keruhũ aja amõ mu'am ta. I'i atu we ym rahã, kapitã keruhũ aja ixo ta tĩ. ¹³ Ame'ě kapitã keruhũ jande popa hetaha ma'ema'e. Ame'ě ke peteĩhar aja ma'ema'e. So'o jarõ aja me'ě pe ame'ě ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitã keruhũ ke apo 'y. Jande je'ěha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarõ aja me'ě pe pandu. ¹⁴ Arapuharan Ra'yr namõ so'o jarõ aja me'ě jumai ta oho. (Kirisutu ke a'e.) Kapitã keruhũ jande popa hetaha aja tĩ. Jumai ta oho tĩ. Pe, ame'ě ta ke Arapuharan Ra'yr muputu'u ta. A'e riki kapitã keruhũ te. “Ihẽma'e ke pehẽ” aja Kirisutu pandu ame'ě ta jumai oho inamõ tĩ. “Ihẽ

koty ejur” aja Kirisutu pandu ame'ẽ ta jumai oho inamõ tĩ. Ixotyhar ta jurujar katuha ke hijar ym ame'ẽ ta jumai oho inamõ tĩ. So'o jarõ aja me'ẽ ke a'eta muputu'u ta oho tĩ. Kapitã keruhũ ta ke muputu'u ta tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

¹⁵ Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu tĩ:

—Y rehe nde eresak. Ame'ẽ 'ar pe kũjã ka'u te'e pyrũ. Ame'ẽ y riki amõ amõ ywy pe har ta ke. Amõ amõ awa ta ke tĩ. Amõ koty koty je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke tĩ. Amõ amõ ka'a pe har ta ke tĩ. ¹⁶ Kũjã ka'u te'e ame'ẽ ke i'ak jande popa hetaha putar ym ta. So'o jarõ aja me'ẽ aja tĩ. Putar ym ta kũjã ke tĩ. Upa katu te kũjãma'e ke jo'ok ta ingi. Jawe te'e aja a'e ke ame'ẽ ta mupyta ta ixo. (Aja rahã, a'e ke muputu'u ta, aja mujekwa.) Kũjã rukwer ke u'u ta, ame'ẽja saka ta. Kũjã ke tata pe hapy ta, ame'ẽja saka upa katu te mujaxer ta tĩ. (Aja rahã, kũjã riki kapitã keruhũ aja putar ym aja mujekwa.) ¹⁷ Tupã pandu: “Ihẽ aputar ame'ẽ ke kapitã keruhũ ta ma'ema'e ta. Ihẽ aputariha ke ipy'a rehe ihẽ amoĩ ta, a'erehe ihẽ aputar ame'ẽ ke a'e ma'ema'e ta” aja a'e pandu. A'erehe kapitã keruhũ ta pandu: “Nde riki jandema'e kapitã keruhũ ke apo 'y. Jande je'ẽha rupi ma'e ke ema'ema'e katu” aja so'o jarõ aja me'ẽ pe pandu. A'erehe so'o jarõ aja me'ẽ riki kapitã keruhũ aja ixo. Tupã pandu ame'ẽ ke upa uhyk ym rahã we, aja ixo ta ame'ẽ.

¹⁸ —Kũjã rehe nde eresak, ame'ẽ riki ok ta keruhũ ke. Ame'ẽ ok ta keruhũ ngi je'ẽha uhem, ame'ẽja saka. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ke mondo mondo. A'erehe ame'ẽ ok ta keruhũ je'ẽha te reko, ame'ẽja saka — aja ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu.

18

Mambiro ok ta ke upa katu te mujaxer

¹ Ajame'ě ke amō Tupā je'ěha rahoha rehe ihě asak. Ihě Juā. Ywa ngi wyjy uwyr a'e. Je'ěha te reko. Katu te ame'ě ke a'e. Hendy hū. Ima'e hendyha namō kome'ě wyw keruhū ke muwera hū. ² A'e hātā pandu:

—Mambiro ok ta upa katu te mujaxer. Ma'e jaxer ai ame'ě rekoha ke apo 'y. A'ep ājā ta ixoha renda ke apo 'y. Ājā jaxer ai ame'ě ta pehī riki. A'ep ma'ewyra jaxer ame'ě ke ixo tī. Ma'ewyra amō u'u ym ame'ě ke pehī tī. ³ (Ame'ě ok ta mujaxer ym rahā, pewe ihī rahā,) ma'e ka'u te'eha riki kawī aja saka. Ame'ě ngi upa amō amō wyw pe har ta ka'u. Aja rahā, ame'ě ma'e ka'u te'eha ke amō amō wyw pe har ta ma'ema'e tī. Ame'ě ok ta pe har ta aja kome'ě wyw keruhūma'e kapitā keruhū ta ma'ema'e tī. Pe, upa ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e. Ame'ě ok ta rehe māte hū ma'e ke ihī. Ma'e ke muhepy ame'ě ta muhepy hepy hū. Aja matyr hū tamatarer ke. Muka'u te'eha rupi pyhyk hū. Katu ym aja — aja riki Tupā je'ěha rahoha pandu.

⁴ Pe, ywa ngi amō pandu ame'ě ke rehe ihě ahendu. “Ihě kotyhar ta! Ame'ě ok ta ngi pehem peho! Ame'ě ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha pema'ema'e ym pexo tī. Ame'ě ok ta pe har ta ke ihě amupyrara ta. Pehem peho ingi. (Aja rahā, ame'ě ta aja pehē ke ihě amupyrara ym ta tī.)

⁵ Upa ma'e ka'u te'eha ke a'ep pe har ta ma'ema'e hū. Māte hū te'e ma'ema'e. Ywa rehe uhyk, ame'ēja saka hetaha.

Ma'e katu ym te ame'ě ma'ema'eha ke ihě aharái ym. (A'erehe amupyrara ta)” aja ahendu.

Pe, ywa ngi pandu ame'ě ke rehe ahendu tī. Tupā je'ěha rahoha ta pe pandu:

⁶ “Ihě kotyhar ta ke a'ep pe har ta mupyrara hū. Aja juja katu te a'ep pe har ta ke pemupyrara tī.

Jetehar te! Mokōihar aja pemupyrara. Amō ta ke a'ep pe har ta muka'u te'e.

Aja mokōihar aja a'ep pe har ta ke pemuka'u te'e tī. Aja pemahy katu tī.

⁷ Ma'e katu ame'ē ke jō a'ep pe har ta me'ē me'ē ngā jupe. Ma'e hepy hū ame'ē ke aja tī. Me'ē me'ē ngā jupe tī.

Aja jumuhury ngā juehe. A'erehe a'ep pe har ta ke pemahy apo. Pemupyrara tī.

Ame'ē ok ta riki kūjā aja saka.

Jupandu jupe: 'Kapitā keruhū ihē. Aja ko axo. Ihē sawa'e manō ame'ē ke ym ihē axo. A'erehe apyaiha ihē akwa ym te ta' aja jupe.

⁸ Aja pandu jupe, a'erehe peteī wera rahā, ma'e ahyha uhyk ta ehe.

Pyaiha uhyk ta ehe tī. Myahy te ha uhyk ta tī. Mahyha uhyk ta tī. Tata pe hapy ta tī.

Tupā, jandema'e sawa'e te riki pyrātā te hū. A'erehe tata pe hapy ta. Upa ukwái ta. Mujaxer ta. A'e riki mupyrara ta" aja ywa ngi pandu ame'ē ke rehe ahendu.

⁹ Kome'ē ywy keruhūma'e kapitā keruhū ta pyai ta. Ame'ē ok ta pe har ta aja ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e tī. Ame'ē ok ta riki ukwái hū. Tata takāxīha pu'am hū tī. Ame'ē rehe kapitā keruhū ta usak, a'erehe pyai hū. Jixi'u hū tī. ¹⁰ Ame'ē ok ta aja pyrara tar ym kapitā keruhū ta. Kyje ingi. A'erehe paite pu'am u'am. Pandu u'am:

—Mā! Māte hū puki! Katu ym! Mambiro ok ta upa riki. Katu te ame'ē ke kwe. A'ep pe har kapitā ta pyrātā te. Mā! Pahar mumba. I'i we ym aja pahar mumba — aja kapitā keruhū ta pandu. Jixi'u hū tī.

¹¹ Kome'ē ywy keruhū pe ma'e muhepy ame'ē ta ixo. Ame'ē ta jixi'u hū tī. Apo ame'ē ok ta ngi ma'e ke jo'ok ym

ta awa. Muhepy ym ta tĩ. A'erehe tamatarer ke muheta ym te ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe: “Mā! Katu ym” aja ma'e muhepy ame'ẽ ta jixi'u hũ. ¹² Itatawa ke amõ jo'ok ym ta ingi 'y. Itatuwyr aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Itara'yr muhepy ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Pero aja tĩ. (Pu'yr aja ame'ẽ.) Pan katu te ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym tĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Pan pirã aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Pan sen ame'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Arapuharan ra ke te'e mujã ame'ẽ ke tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Upa ma'e myra katu te ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Masin ke te'e mujã me'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. (Masin riki i'ak aja saka. Tuwyr ame'ẽ.) Ma'e myra hepy hũ ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Itatawaran ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ita, ser ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Ma ke te'e mujã ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. ¹³ Kane aja tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Insen aja. Miha amõ tĩ. Ma'e pihe katu ame'ẽ ke amõ tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Kawĩ aja tĩ. Ma'e ka aja tĩ. U'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ ku'i aja tĩ. Ahúi aja me'ẽ aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Tapi'iruhu aja tĩ. Arapuharan aja tĩ. Kahwa aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Myra ujan ame'ẽ ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. Te'e paraky ame'ẽ ta aja tĩ. Awa ke aja tĩ. Jo'ok ym ta awa tĩ. ¹⁴ Ame'ẽ ok ta rehe har muhepy ame'ẽ ta pandu:

—Upa ma'e katu te ame'ẽ ke ok ta pe har ta putar katu. Ame'ẽ ke upa kanim. Upa tamatarer kanim tĩ. Amõ usak rahã, katu te, ame'ẽ riki nixói te apo 'y. Upa ame'ẽ ta ke mujywyry ym te ta tĩ — aja pandu.

¹⁵ Ame'ẽ ok ta rehe ixo rahã, ma'e muhepy ame'ẽ ta muhepy hepy. Aja tamatarer pyhyk hũ. Aja tamatarer muheta hũ tĩ. Ame'ẽ ok ta ke upa mujaxer, aja ma'e muhepy ame'ẽ ta ke jukwa ta tĩ, aja a'eta ukwa katu. Ame'ẽ ngi kyje a'erehe paite pu'am u'am. Jixi'u u'am. Kuja pandu:

¹⁶ —Māte hū puki! Mā! Ame'ě ok ta keruhū upa riki! Katu te aja ame'ě ok ta ixo. Pan katu te ame'ě ke ihĩ. Pan pirangwer aja tĩ. Ihĩ tĩ. Pan pirā aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itatawa ke te'e mujā ame'ě ke aja tĩ. Ihĩ tĩ. Itara'yr hepy ame'ě ke aja tĩ. Pero aja tĩ. Ihĩ tĩ. Upa ame'ě ta ke ok ta ke mukatu. ¹⁷ Mā! Pahar ame'ě ta ke upa. I'i we ym aja pahar upa — aja riki pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

Upa jarusu keruhūma'e kapitā ta paite pu'am u'am tĩ. Jarusu keruhū pe y rupi wata, ame'ě ta aja tĩ. Jarusu keruhū rehe paraky ixo, ame'ě ta aja tĩ. Paite pu'am u'am tĩ. Amō heta y rupi paraky, ame'ě ta aja tĩ. Paite pu'am u'am tĩ. ¹⁸ Ok ta ke tata upa ukwái. Ame'ě tata takāxīha rehe a'eta usak rahā, a'eta jixi'u hū.

—Ame'ě ok ta jō riki katu te ame'ě ke — aja riki.

¹⁹ Ywy ku'i ke iākā rehe a'eta ombor. (Aja pyaiha ke mujekwa.) Jixi'u hū tĩ. Kuja pandu:

—Mā! Katu ym tiki! Ame'ě ok ta keruhū upa riki. Ame'ě ok ta pe har ta tamatarer hū namō ixo. Ame'ě ta namō y rupi jarusu keruhū raho ame'ě ta muhepy hepy. Ame'ēja tamatarer ke jarusu jar ta pyhyk katu. Pahar ame'ě ok ta upa riki. I'i we ym aja pahar upa riki — aja pandu ngā. (Tamatarer ke muheta ym ta apo 'y, aja ukwa katu. A'erehe jixi'u hū ngā.)

²⁰ Ywa pe har ta! Pehē anĩ. Ame'ě ok ta ke upa mumba riki a'erehe pehē rury katu pexo. Tupā kotyhar ta! Pehē rury katu pexo tĩ. Tupā je'ēha pandu ame'ě ta! Pehē rury katu pexo tĩ. Kirisutu mondo ame'ě ta! Pehē rury katu pexo tĩ. Upa pehē ke ame'ě ok ta pe har ta mupyrara, a'erehe ame'ě pe har ta ke Tupā mupyrara tĩ. Ok ta ke mujaxer tĩ. A'erehe pehē rury katu pexo.

²¹ Pe, ita keruhũ ke Tupã je'ẽha rahoha pyhyk. Pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. Ahúi aja me'ẽ ke ita pe kytyk, aja ita keruhũ ke. Ame'ẽ ke y ramũi pe ombor. Arahã kuja pandu:

—Aja Mambiro ok ta keruhũ ke Tupã ombor ta. Pahar mujaxer ta. Upa mai. Ame'ẽ ok ta ke usak ym te ta awa tĩ.

²² Ngã huryha nixói te ta tĩ. Araraperan ke nupã ym te ta awa a'ep tĩ. Jyngar ym te ta awa tĩ. Takwar ra'yr ke peju ym te ta awa tĩ. Jumi'a ke peju ym te ta tĩ. Upa aja me'ẽ namõ muhury ym te ta awa tĩ. Paraky ym te ta awa a'ep tĩ. Ahúi aja me'ẽ ke muku'i ym te ta tĩ. (Aja rahã, ngã mi'u nixói te ta a'ep, aja mujekwa.) ²³ Ma'e weraha ke hapu ym te ta tĩ. Weraha ke usak ym te ta awa tĩ. A'ep jumendar ym te ta awa tĩ. Aja huryha tyapuha ke hendu ym te ta awa tĩ. Ame'ẽ ok ta pe har muhepy ame'ẽ ta tamatarer hũ namõ ixo. Kome'ẽ ywy keruhũ rupi kapitã ta aja ame'ẽ ta ixo. Paje aja ngã ke muka'u te'e tĩ. Upa kome'ẽ ywy keruhũ pe har ta ke muka'u te'e. Aja tamatarer hũ pyhyk. Katu ym aja. Apo upa mumba riki — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

²⁴ Mambiro ok ta pe Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta ke ame'ẽ pe har ta jukwa. Tupã kotyhar ta ke jukwa tĩ. Jete. Heta hũ jukwa. Upa kome'ẽ ywy keruhũ rehe amõ ke ngã jukwa tĩ, aja ame'ẽ ok ta pe ngã jukwa. A'erehe ame'ẽ pe har ta ke Tupã mupyrara. Ame'ẽ ok ta ke Tupã upa katu te mujaxer.

19

¹ Ajame'ẽ ke ywa pe heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Kuja pandu:

—Mã peja Tupã pe pepandu:

“Ne jõ riki katu te me'ẽ ke nde” aja pepandu.

A'e riki ngã ke muhã katu.

A'e riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ.

A'e riki katu te hũ ame'ẽ ke a'e tĩ.

² —Jetehar rupi ngã pe a'e pandu: “Nde katu.” Anĩ rahã: “Nde katu ym” aja. Aja ngã ke a'e mondo mondo rahã, katu tiki. Mambiro ok ta riki kũjã ka'u te'e aja saka. Ngã ke muka'u te'e, a'erehe upa ma'e ka'u te'eha ke ngã ma'ema'e. A'erehe ame'ẽ ok ta rehe har Tupã pandu: “Upa katu te ihẽ amujaxer ta” aja. Ima'e miasu ta ke ame'ẽ ok ta pe har ta jukwa, a'erehe ame'ẽ ok ta ke upa a'e mujaxer — aja riki johu ngã pandu.

³ Pe, amõ we a'eta pandu tĩ:

—Mã peja Tupã pe pepandu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” aja. Ame'ẽ ok ta keruhũ ke tata upa katu te ukwái. Ame'ẽ tata takãxĩha aja te'eha pu'am u'am. (Aja rahã, aja te'eha nixói te ta, aja mujekwa) — aja pandu.

⁴ Tamũi ta, 24 hetaha ta ipynarãi rehe wapyk u'ar oup. (Aja Tupã rehe a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ.) A'e riki wapyka rehe wapyk ame'ẽ ke a'e. Tumeme ixuwe katu hũ ame'ẽ ta aja tĩ. A'eta pynarãi rehe wapyk u'ar oup tĩ. (Tupã rehe a'eta py'a ke a'eta moĩ moĩ tĩ.) Upa ame'ẽ ta pandu:

—A'e tỹ! Tupã! Ne jõ riki katu te me'ẽ ke — aja pandu.

Arapuharan Ra'yr jumendariha ke

⁵ A'engi wapyka koty ngi pandu ame'ẽ ke rehe ihẽ ahendu. Kuja pandu:

—Upa katu te Tupãma'e miasu ta! Upa Tupã rehe ipy'a ke moĩ moĩ katu ame'ẽ ta! Kapitã keruhũ aja ixo ame'ẽ ta! Je'ẽha reko ym te ame'ẽ ta amõ. Upa katu te pehẽ johu! Mã peja Tupã pe pepandu katu: “Ne jõ riki katu te me'ẽ ke” — aja riki.

⁶ Pe, heta te hũ ngã pandu pandu, aja ihẽ ahendu. Tyapu hũ. Ita pupur keruhũ tyapuha aja ahendu. Tupã tyapu tyapu aja ahendu. Kuja riki ame'ẽ ta pandu, ame'ẽ ke rehe ahendu:

—Tupã! Ne jō riki katu te me'ē ke.
 Tupã jandema'e kapitã keruhũ!
 Nde riki pyrātã te hũ ame'ē ke nde.
 Nde riki kapitã keruhũ te tĩ.

⁷ —Mã peja jande rury katu te aja jaxo! Mã peja Tupãma'e katuha rehe har japandu katu. Arapuharan Ra'yrma'e jumendaruha angaha ke rehe uhyk katu. (Kirisutu ke a'e.) Inamō jumendar ame'ē ke pete'e ixo. Kūjã jumendar tate aja pete'e ixo. ⁸ Ima'e mundeha katu te ame'ē ke Tupã me'ē ipe. Pan katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke — aja riki ahendu.

[Ame'ē pan katu te ame'ē ke Tupã kotyhar ta ma'e katu ame'ē ke ma'ema'e.] (Kirisutu namō jumendar ame'ē ke pete'e ixo aja pandu rahã, upa katu te ixotyhar ta ke mujy'ar, aja mujekwa katu. “Jumendar” aja pandu rahã: “Kirisutu namō aja te'e ta ixo” aja mujekwa.) ⁹ Pe, ihē pe Tupã je'ēha rahoha pandu:

—Kuja emupinim: “Arapuharan Ra'yr jumendaruha huryha rehe pejur, aja hendu ame'ē ta mã hury katu te ame'ē ta ke a'eta” — aja pandu.

Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Tupã je'ēha rahoha pandu tĩ:

—Ihē apandu ame'ē ke Tupãma'e panduha ke. Jetechar te ke ame'ē — aja ihē pe pandu.

¹⁰ Ihē pynarãi pe awapyk a'ar aĩ. Ihē Juã. (Aja ihē py'a ke ihē amoĩ ta ehe.) Tupã je'ēha rahoha pandu:

—Anĩ. Aja ym ihē rehe. Tupã rehe jō nde py'a emoĩ moĩ katu. Nde aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. Nde mu ta aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. Jetechar te ke Jesu mujekwa ame'ē ke pandu ame'ē ta aja Tupãma'e miasu ke ihē tĩ. A'erehe ihē rehe nde py'a emoĩ ym — aja ihē pe.

Jetechar te ke Jesu mujekwa, ame'ē myrandu ke Tupã je'ēha pandu ame'ē ta pandu pandu.

Kahwa tuwyr 'ar pe amō oho ame'ē ke

¹¹ Ajame'ē ke ywa owok, aja ihē asak. Pe, kahwa tuwyr ame'ē ke rehe asak. Ame'ē 'ar pe amō oho ixo. (Mokōi her ipe.) Her: “Jetehar te ke.” (Kirisutu a'e.) “A'e pandu ame'ē ke a'e ma'ema'e katu” aja her tī. Katuha rupi ngā ke a'e mondo mondo. Katuha rupi huwajan ta namō a'e jumai mai tī. ¹² Eha riki tata hendyha aja hendy. Heta iākā rehe har iākā rehe ihī. (Kapitā keruhū te aja mujekwa ame'ē.) Her ke a'e mupinim tī. Iākā rehe har rehe her moī. Myja me'ē ame'ē her my? Ukwa ym awa. A'e jō ukwa katu. ¹³ Ima'e mundeha ma'e ruwy pe makym, ame'ēja saka ame'ē ke. Her riki: “Tupā je'ēha” aja. (Ame'ē ke ngā pe mujekwa, a'erehe ame'ē riki ima'e her.) ¹⁴ Haikwer rupi ywa pe har tama'e sonda ta oho ixo. Kahwa tuwyr 'ar pe ame'ē ta oho ixo tī. Ame'ē tama'e mundeha riki pan katu te ame'ē ke tī. Ituwyr katu te ame'ē ke. Xi'a ym te ame'ē ke tī. ¹⁵ Pe: “Tupā je'ēha ke” aja her, ame'ē juru ngi kyse puku haimbe ame'ē ke uhem, ame'ēja saka. Ame'ē pe amō amō ywy pe har ta ke a'e muputu'u. Pyrātā te ha namō kapitā keruhū te aja a'e ixo ta. Marā ka ym a'e ke muputu'uha awa. Uwa ma'eywa ke ipy pe amō jami jami. Aja huwajan ta ke a'e upa katu te a'e mupyrara ta. Tupā riki pyrātā te hū ame'ē ke a'e. Ima'e parahyha namō huwajan ta ke Kirisutu mupyrara ta. ¹⁶ Ima'e mundeha rehe her a'e moī. I'u rehe moī tī. Kuja riki: “A'e jō riki kapitā keruhū te. Amō kapitā keruhū 'ar koty te we kapitā keruhū te ha a'e” aja.

¹⁷ Ajame'ē ke warahy rehe Tupā je'ēha rahoha pyrū, aja ihē asak. Ywate rupi ma'ewyra ta wewe ixo. Ame'ē ta pe a'e pukái:

—Pejy'ar pejur! Tupāma'e mi'u matyriha keruhū pehī. Ame'ē rehe pejy'ar pejur! ¹⁸ Kapitā keruhū ta rukwer pe'u pejur. Kapitā ta rukwer aja tī. Pe'u pejur. Sonda ta rukwer

aja tĩ. Pe'u pejur. Kahwa rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Xupe 'ar pe oho ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Upa awa ta rukwer aja tĩ. Te'e paraky ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Ijar ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Je'ẽha te reko ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur. Je'ẽha reko ym te ame'ẽ ta rukwer aja tĩ. Pe'u pejur tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pukái. (Aja rahã, upa katu te huwajan ta ke Tupã muputu'u ta. Jukwa ta, aja mujekwa katu.)

¹⁹ Ajame'ẽ ke so'o jarõ aja me'ẽ rehe ihẽ asak. Inamõ kome'ẽ ywy keruhũ pe har tama'e kapitã keruhũ ta ixo. Sehar ixotyhar tama'e sonda ta ixo tĩ. Upa katu te jy'ar uwyr. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ẽ ta namõ ame'ẽ ta jumai uwyr. (Kirisutu ke a'e.) Kirisutu kotyhar tama'e sonda ta namõ ame'ẽ ta jumai uwyr tĩ. ²⁰ So'o jarõ me'ẽ ke Kirisutu kotyhar ta pukwar raho. Inamõ Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran ke a'eta pyhyk raho tĩ. Ame'ẽ Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran riki marã ka ym amõ ma'eha, ame'ẽ ke a'e ma'ema'e. So'o jarõ aja me'ẽ ruwa koty a'e ma'ema'e. [Ame'ẽ ma'ema'eha namõ ngã ke a'e muka'u te'e. So'o jarõ aja me'ẽ ukwaha ke namõ ixo, ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e. So'o jarõ aja me'ẽ'ã rehe ipy'a ke amõ moĩ moĩ. Ame'ẽ ta ke a'e muka'u te'e tĩ. Ima'e ma'ema'eha rupi Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran muka'u te'e riki.] So'o jarõ aja me'ẽ ke tata pe Tupã je'ẽha rahoha ombor. Ixuwe katu rahã, ombor. Ypa aja tata. Enxo ukwái, aja ame'ẽ tata. A'ep Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ran ke ombor tĩ. ²¹ Ame'ẽ tama'e sonda ta ke kyse puku pe jukwa, ame'ẽja saka tĩ. Ame'ẽ kyse puku juru ngi uhem, ame'ẽja saka. Kahwa 'ar pe oho ixo ame'ẽ juru ngi uhem. (Kirisutu a'e.) (Aja rahã, a'e pandu, aja jõ. Pe, upa huwajan ta ke jukwa.) Pe, upa ma'ewyra ta hukwer ke u'u. Uhyk u'u. (Aja rahã, pete'e manõ ou aja mujekwa. Jytym ym ngã.)

20

Warahy 'ar 1.000 hetaha ke

¹ Huwajan ta ke upa Kirisutu muputu'u rahã, ywa ngi Tupã je'êha rahoha wyjy uwyr. Ame'ê ke rehe ihê asak. Ipo pe kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ywykwar typy te hũ ame'ê ke. Ywy ke nixói te. Ame'ê ywykwar kyndaha mopokiha ke pyhyk reko. Ita tupaham ke pyhyk reko tĩ.

² Mbói keruhũ ke a'e pyhyk. Ame'ê riki ymanihar mbói ke. Satana ke a'e. Ājã ramũi aja amõ her tĩ. A'e ke ita tupaham pe pukwar. Kuja 1.000 warahy 'ar rahã, pukwar.

³ Pe, ywykwar typy te hũ ame'ê pe a'e ke Tupã je'êha rahoha ombor mondo. Ame'ê ke kynda tĩ. Pe, hukwen rehe yraity aja moĩ. (Ngã ukwaha ke ame'ê. Hukwen pirar rahã, ukwa ta awa.) Ywykwar typy te hũ ame'ê renda pe ombor mondo, a'erehe amõ amõ ywy pe har ta ke Satana muka'u te'e ym ta. (Ājã ramũi a'e.) Kuja, 1.000 warahy 'ar rahã, aja te'e ixo rĩ. Muka'u te'e ym ta ngã ke. Pe, 1.000 warahy 'ar upa rahã, Satana ke Tupã muhem ta tĩ. Jahy heta ym rahã, poir aja ixo ta.

⁴⁻⁵ Ajame'ê ke heta wapyka rehe ihê asak. Ihê Juã. Kapitã keruhũma'e aja saka. Ame'ê pe wapyk ame'ê ta pe Tupã pandu: “Ngã ke pehẽ pemondo mondo. Je'êha te pereko” aja. Pe, amõ ta rehe asak tĩ. Jetehar te ke Jesu mujekwa. Ame'ê ke pandu pandu ame'ê ta ke amõ ta jukwa. Ame'ê ta rehe ihê asak. Tupã je'êha ke pandu pandu ame'ê ta ke amõ ta jukwa tĩ. Ame'ê ta rehe asak tĩ. Upa ame'ê ta riki so'o jarõ aja me'ê rehe ipy'a ke moĩ moĩ ym te. Ame'ê'ã rehe ipy'a moĩ moĩ ym te tĩ. Ipykã rehe so'o jarõ aja me'ê ukwaha ke amõ mupinim ym te tĩ. Nixói ukwaha. Ipo rehe aja tĩ. Nixói ukwaha tĩ. Upa ame'ê ta riki kwera katu uhem tĩ. Ame'ê riki kwera katu py uhem ame'ê ke ame'ê. Pe, Kirisutu namõ kapitã keruhũ

aja ame'ẽ ta ixo tĩ. Kuja, 1.000 warahy 'ar rahã, kapitã keruhũ aja ame'ẽ ta ixo. [Amõ manõ, ame'ẽ ta kwera ym. Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã jõ, kwera katu ta uhem.]
⁶ Manõ ame'ẽ ta ke Tupã mukwera py ta. Ame'ẽ ta riki mã hury katu ame'ẽ ta ke. Ame'ẽ ta pe Tupã pandu ta: “Pehẽ riki katu ame'ẽ ta ke” aja. Ame'ẽ ta mupyraraha renda pe oho ym te ta. Mupyraraha renda pe oho rahã, mokõihar manõ ame'ẽja saka. Tupãma'e pa'i aja ixo ta. (A'erehe inamõ pandu pandu katu ta.) Kirisutuma'e pa'i aja ixo ta tĩ. (A'erehe inamõ pandu pandu ta tĩ.) Pe, 1.000 warahy 'ar rahã, inamõ kapitã keruhũ aja ame'ẽ ta ixo ta tĩ.

Satana ke upa katu te muputu'u ta

⁷ Kuja, 1.000 warahy 'ar upa rahã, Satana ke Tupã muhem ta. Kyndaha ngi muhem ta, wyykwar typy te hũ ame'ẽ ke ngi. ⁸ Upa katu te kome'ẽ ywy keruhũ rupi amõ amõ ywy pe har ta ixo. Ame'ẽ ta ke Satana muka'u te'e ta oho. (Ãjã ramũi a'e.) Aja ame'ẽ ta ke a'e mujy'ar ta. Tupã kotyhar ta namõ jumai ta, a'erehe ngã ke a'e mujy'ar ta. Heta te hũ mujy'ar ta. Y ramũi rymy'y rehe ywy ku'i ihĩ. Aja saka marã ka ym awa mangaha. Heta te hũ ngã ke. Aja ngo ywy pe har ta ke mujy'ar. (Tupã ruwajan ta ke ame'ẽ ta.) Mango ywy pe har ta ke mujy'ar tĩ. (Huwajan ta ke tĩ.) Pe, Tupã kotyhar ta namõ upa ame'ẽ ta jumai ta oho. ⁹ Ywy rupi ame'ẽ ta uhãi oho. Pe, Tupã kotyhar ta ixo, ame'ẽ renda rupi juramã uhãi oho. Ok ta ke Tupã putar katu, ame'ẽ rupi juramã uhãi oho tipe. Ywa ngi tata u'ar. Pe, upa katu te huwajan ta ke jukwa. ¹⁰ Pe, Satana ke tata renda pe Tupã ombor mondo tĩ. Ngã ke Satana muka'u te'e. Ame'ẽ ta ke tata pe Tupã ombor mondo tĩ. Ame'ẽ tata renda ypa aja saka. Enxo riki ukwái a'ep. A'ep so'o jarõ aja me'ẽ Tupã ombor mondo kwe. A'ep Tupã je'ẽha

pandu ame'ě ran ke ombor mondo kwe tĩ. Upa ame'ě ta ke Tupã mahy te hũ ta. Upa ym te ta ahyha. Aja te'e ta ixo.

Ngã ke Tupã mondo mondo ta, a'ejõhar ke

¹¹ Ajame'ě ke ywa rehe wapyka keruhũ rehe ihě asak. Ihě Juã. Ituwyr ame'ě ke. Ame'ě pe wapyk uĩ ame'ě ke rehe asak tĩ. Kirisutu a'e. (Amõ ngi awa kyje rahã, ujan oho ingi.) Aja katu te hũ ame'ě ke wapyk uĩ. A'erehe huwa koty ngi awa aja ywa riki kanim ujan oho, ame'ěja saka. Myp oho ta my? Kaniha renda nixói. (Aja rahã, upa mai te. Nixói te ta, aja mujekwa.) Kome'ě ywy keruhũ aja tĩ. Kanim ujan oho, ame'ěja saka tĩ. Kaniha renda nixói te tĩ. (Aja rahã, upa mai ta. Nixói te ta, aja mujekwa tĩ.) A'erehe ame'ě ta ke usak ym te awa tĩ. ¹²⁻¹³ Pe, manõ ame'ě ta kwera katu uhem. Y ramũi pe manõ ame'ě ta ke Tupã mukwera katu muhem. Y jukwa ame'ě ta ke. Upa katu te manõ ame'ě ta ke a'e mukwera katu muhem tĩ. Manõ, pe, amõ ta jytym ame'ě ta ke mukwera muhem tĩ. Upa katu te. Pyta we ym te ta. Upa katu te ame'ě ta wapyka huwa koty pu'am u'am. Ame'ě rehe asak. Tamũi ta rehe asak. Ta'yn ta rehe asak tĩ. Upa katu te ngã rehe asak. Pe, paper ke amõ pirar. Pe, amõ paper ke pirar tĩ. Uhã te hũ ame'ě ta rer ame'ě rehe ihĩ. Ame'ě ta ma'ema'eha ke paper rehe amõ mupinim. Pe, ame'ě ta ma'ema'eha ke Kirisutu ukwa. Katu my? Anĩ rahã, katu ym my? Pe, ame'ě ta ma'ema'eha aja a'e ma'ema'e ngã pe tĩ. ¹⁴⁻¹⁵ Uhã te hũ ame'ě ta rer paper rehe amõ mupinim. Ame'ě paper rehe her nixói rahã, ame'ě ta ke tata renda pe Tupã ombor mondo. Ame'ě renda ypa aja saka. Manõ ame'ě ta ke Tupã mukwera katu muhem, ame'ě ta ke ame'ě tata renda pe a'e ombor mondo. [Ame'ě renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ěja saka. A'engi uhem ym te ta.]

21

Ywa pyahu ame'ẽ ke Tupã mujã. Kome'ẽ ywy keruhũ aja tĩ.

¹ Ajame'ẽ ke ywa pyahu ame'ẽ ke rehe ihẽ asak. Kome'ẽ ywy keruhũ pyahu ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ywa Tupã mujã py ame'ẽ ke kanim oho. Kome'ẽ ywy keruhũ mujã py ame'ẽ ke aja tĩ. Kanim oho tĩ. Y ramũi aja tĩ. Kanim oho tĩ. (Aja rahã, upa katu te ymanihar ke Tupã mai ta, aja mujekwa.) ² Pe, ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak tĩ. Ame'ẽ riki Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ ke. Ywa ngi wyjy uwyr. Tupã koty ngi wyjy uwyr. Sawa'e namõ kũjã jumendar rahã, ima'e mundeha katu te ame'ẽ ke kũjã munde. Ame'ẽja saka Jerusarẽ ok ta katu te ame'ẽ ke rehe asak. Upa Tupã mukatukwer. Sawa'e koty raho, ame'ẽja saka. (Ame'ẽ ok ta katu te ame'ẽ ke apandu rahã, Jesu kotyhar tama'e henda pyahu ke aja amujekwa. Jesu namõ aja te'e ta ixo. Ame'ẽ riki jumendariha aja saka.) ³ Pe, wapyka koty ngi amõ hãtã pandu. Ame'ẽ rehe ihẽ ahendu.

—Apo awa ta ixo a'ep Tupã ixo ta tĩ. Ame'ẽ ta namõ a'e ixo katu ta. Pe, ame'ẽ ta riki ixotyhar ta ke. Pe, ame'ẽ tama'e Tupã aja a'e ixo ta tĩ. ⁴ Eha rykwer ke upa katu te awa ta reha ngi a'e juhyk ta. (Aja rahã, awa jixi'u ym te ta.) Manõ ym te ta awa tĩ. A'erehe pyai ym te ta tĩ. Ahyha nixói te ta tĩ. Upa ymanihar ame'ẽ ke kanim oho — aja pandu.

⁵ Pe, wapyka rehe wapyk uĩ ame'ẽ pandu:

—Apo upa katu te pyahu aja ihẽ amujã ta — aja riki.

Pe, ihẽ pe a'e pandu tĩ:

—Upa nde erehendu ame'ẽ ke paper rehe emupinim. Jetehar te ke ame'ẽ. Ame'ẽ rehe amõ jurujar katu ta me'ẽ te'e — aja pandu.

⁶ Pe, a'e pandu:

—Upa katu te riki. Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ riki axo py te ame'ẽ ke ihẽ. Yman rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ. Ihẽ riki ma'e ke amujã py. Ihẽ riki upa ma'e ke amumba ta tĩ. Upa hyngwéi ame'ẽ ta pe ihẽ apandu ta: “Mundu ngi y ke pe'u peho. Te'e pe'u. Hepy ym te ta ame'ẽ” aja ihẽ apandu ta. Ame'ẽ y ke u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. ⁷ Ihẽ rehe jurujar katuha ke amõ hijar ym rahã, kuja ihẽ apandu ta ipe: “A'e riki ihẽ ra'yr aja ixo ta. Ihẽ riki ima'e Tupã aja axo ta tĩ.” ⁸ Amõ ta anĩ. “Tupã kotyhar ihẽ” aja pandu tar ym. Kyje ixo. Ima'e henda riki tata renda ke. Ypa aja ame'ẽ renda ke. Enxo ukwái a'ep. Ame'ẽ renda pe oho rahã, mokõihar manõ, ame'ẽja saka. A'engi uhem ym te ta. Ihẽ rehe jurujar ym ame'ẽ ta aja tĩ. Ima'e henda tata renda ke tĩ. Jaxer ai ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Amõ ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Kújã rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Ma'eã riki tupã aja jupe, ame'ẽ rehe ipy'a ke moĩ moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Tata renda ke tĩ. Te'e pandu ame'ẽ ta aja tĩ. Upa ame'ẽ tama'e henda riki tata renda ke tĩ — aja riki Tupã pandu.

Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ ke

⁹Tupã je'ẽha rahoha awa po wajar mokõi hetaha ngi har peteĩ ihẽ rehe uhyk. Ihẽ Juã. Ame'ẽ Tupã je'ẽha rahoha ta ita rekúi awa po wajar mokõi hetaha namõ ixo ame'ẽ ke a'e. Ita rekúi pe ma'e ahyha awa po wajar mokõi hetaha ihĩ. Ame'ẽ ta ngi har peteĩ uhyk ihẽ rehe rahã, pandu ihẽ pe:

—Ejur! Arapuharan Ra'yr rakehar nde pe ihẽ amujesak ta. Kújã jumendar ta, ame'ẽja saka ame'ẽ — aja ihẽ pe. (Kirisutu riki arapuharan Ra'yr aja a'e. “Hakehar” aja pandu rahã: “Upa katu te ixotyhar ta ke” aja mujekwa.)

¹⁰ Ihē rehe Tupā'ā ihī katu te. Pe, ywy'ā keruhū ywate te hū ihī. Ame'ē 'ar pe ihē ke Tupā je'ēha rahoha pyhyk raho. Jerusarē ok ta ke ihē pe a'e mujesak. Ok ta katu te ame'ē ke. Ywa ngi wyjy uwyr, ame'ēja saka. Tupā mujy mondo.

¹¹ Tupāma'e hendyha aja hendy katu te hū. Ita hepy hū, aja ame'ē ok ta hendy hendy hū. Ita jase aja hendy hū. Ame'ē ke ita kisatáu aja hendy hendy hū. Hendyphu te hū. (Aja rahā, Tupā aja ixotyhar ta katu te hū aja mujekwa. Ma'e ka'u te'eha ma'eha ke nixói te ixotyhar ta pe, aja mujekwa.)

¹² Ok ta kurar keruhū ywate hū ame'ē ke tī. Hukwen awa py mokōi hetaha ihī tī. Hukwen harōha ta Tupā je'ēha rahoha ta ke. Awa py mokōi hetaha. (Aja rahā, ma'e ka'u te'eha ke ma'ema'e ame'ē ta ixē ym te ta, aja mujekwa.) Hukwen rehe jundéu awa ta rer ihī. Jundéu awa ta amō koty koty jy'ar. Ame'ē jy'ariha riki awa py mokōi. Ame'ē awa py mokōi hetaha ta rer hukwen awa py mokōi hetaha ihī. (Aja rahā, jundéu awa ta ngi har upa katu te Tupā kotyhar ta ixo, aja mujekwa. Ame'ē ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.) ¹³ Ok ta mukurar kurar aja. A'erehe warahy uhemihā koty mahapyr hukwen ihī. Warahy u'ariha koty mahapyr ihī tī. Warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. Amō warahy jurukwā koty mahapyr ihī tī. ¹⁴ Ok ta kurar ke ita keruhū 'ar pe moī, aja ixo. Ita katu moī py, aja rahā, kurar u'ar ym ta. Awa py mokōi hetaha ita keruhū ke. Ame'ē rehe Arapuharan Ra'yr mondo ame'ē ta rer ihī. Awa py mokōi hetaha ke a'e mondo ame'ē ta ke. (Kirisutu riki Arapuharan Ra'yr aja a'e. Aja rahā, upa katu te Kirisutu kotyhar ta a'ep ixo ta tī, aja mujekwa.)

¹⁵ Ihē namō Tupā je'ēha rahoha pandu, ame'ē ke ipo rehe myra mangaha pyhyk reko. Itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Ame'ē pe ok ta ke manga ta. Hukwen ke manga ta tī. Ok ta kurar ke manga ta tī. ¹⁶ Ok ta riki kurar kurar

katu te. Pukuha juja katute ipeha namō tī. Myra mangaha pe ok ta ke Tupā je'ēha rahoha manga. (Ok ta te hū aja akwa.) Pukuha riki 2.200 kiro met. Ipeha juja katu te tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. Ywatehar aja tī. Kuja, 2.200 kiro met tī. (Tiha te hū, a'erehe heta te hū ngā ixo ta a'ep.)

¹⁷ Ok ta kurar ke a'e manga tī. Ipeha 64 met ke. A'e manga rahā, sehar awa mangaha aja a'e manga. ¹⁸ Ok ta kurar ita jase ke te'e mujā ame'ē ke. Ok ta itatawa ke te'e mujā ame'ē ke. Waruwa aja hendypu te hū. ¹⁹ Ita kurar wyr rupi ita katu te ame'ē ke moī. Ame'ē ita ke itara'yr hepy hū ame'ē ke. Awa py mokōi hetaha moī. Katukwer. Amō koty koty hendyha. Itawa. Howy. Pirā. Aja pame katu te. A'erehe katukwer.

A'erehe jase ita ke moī py. Howy ame'ē.

Mokōihar sasi ita ke. Howy ame'ē tī.

Mahapyrihar ang ita ke. Ituwyr ame'ē. Amō amō namō mupara tī.

Tumemehar emeráu ita ke. Howy te ame'ē.

²⁰ Awa po wajar peteīhar upa har sando ita ke. Ituwyr ame'ē tī. Pirā namō mupara.

Awa po wajar peteīhar sa ita ke. Pirā ame'ē.

Awa po wajar mokōihar kiso ita ke. Itawa ame'ē tī.

Awa po wajar mahapyrihar mberi ita ke. Howy te ame'ē tī.

Awa po wajar tumemehar topa ita ke. Itawa ame'ē tī.

Jande popa har kiriso ita ke. Howyngwer ame'ē.

Awa py peteīhar jasin ita ke. Howyngwer ame'ē tī.

Pe, awa py mokōihar ameti ita ke. Pirangwer ame'ē. (Aja amō koty koty hendyha. A'erehe katukwer te riki.)

²¹ Hukwen riki awa py mokōi hetaha ihī. Pero riki hukwen ke. Pero riki pu'yr tuwyr aja saka. Hukwen pame katu te pero ke. Aja awa py mokōi hetaha pero. Ok ta rupi

awa rape ihĩ. Ame'ẽ riki itatawa ke te'e mujã ame'ẽ ke. Waruwa aja hendypu.

²² Ok ta pe Tupã rehe ngã jumu'eha renda keruhũ rehe ihẽ asak ym. Nixói te. Tupã, jandema'e sawa'e te riki jumu'eha renda keruhũ, ame'ẽja saka. Arapuharan Ra'yr ame'ẽja saka tĩ. (Kirisutu a'e.) A'eta pete'e ixo. A'erehe a'eta rehe ngã py'a ke ngã moĩ moĩ katu, a'erehe jumu'eha renda keruhũ nixói te. Tupã riki pyrãtã te hũ ame'ẽ ke a'e. ²³ Ok ta rupi Tupã hendy hendy, aja ixo. Arapuharan Ra'yr aja tĩ. (Kirisutu a'e.) Hendy hendy aja ixo tĩ. A'erehe ame'ẽ rupi warahy hendyha nixói te. Jahy hendyha aja tĩ. Nixói te tĩ. ²⁴ Ame'ẽ tama'e weraha rupi a'ep pe har ta wata ta. Kome'ẽ ywy keruhũ pe har kapitã keruhũ ta ma'e katu te ame'ẽ ke raho ta a'ep. ²⁵ Wera rahã, ok ta hukwen ke kynda ym te ta awa. Pirar aja ixo ta. Pytun nixói te ta a'ep. A'erehe hukwen ke kynda ym te ta. ²⁶ Ame'ẽ ok ta pe ma'e katu te ame'ẽ ke amõ amõ ywy pe har ta werur ta. Upa ma'e hepy te hũ ame'ẽ ke werur ta tĩ.

²⁷ Amõ ta anĩ. Ame'ẽ ok ta pe ma'e jaxer ai ame'ẽ ta ixex ym te ta. Ma'e ke amõ ma'ema'e, aja rahã, huxĩ awa. Ame'ẽ ma'ema'e ame'ẽ ta ixex ym te ta tĩ. Arapuharan Ra'yr pete'e ixo. (Kirisutu a'e.) Ima'e paper rehe uhã te hũ ame'ẽ ta rer ihĩ. Ame'ẽ ta jõ ame'ẽ ok ta pe ixex katu ta.

22

¹ Pe, y ke ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha mujesak tĩ. Y pyrãtã ame'ẽ ke. Y riki hendypu te. Kisatau aja hendypu te. Ame'ẽ ke amõ u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. Tupãma'e wapyka koty ngi y uhem. Arapuharan Ra'yr koty ngi uhem tĩ. (Kirisutu a'e.) ² Ok ta pyter rupi y pyrãtã oho. Y rymy'yp pe ma'e myra i'ãi. Se koty peteĩ i'ãi. Wajar koty peteĩ tĩ. Jahy wahu rahã pame katu te i'a tyarõ. Aja awa py mokõi jahy rahã pame katu te i'a tyarõ. Ame'ẽ i'a ke amõ

u'u rahã, uhã te hũ aja ixo ta. Ho ke upa ywy pe har tama'e ahyha mukatuha ke ame'ẽ. (Upa aja rahã, a'ep pehar ta rehe Tupã haihu katu te ta, aja mujekwa.) ³ “Peme'ẽ katu ym” aja Tupã pandu ame'ẽ ke nixói te ame'ẽ ok ta pe. A'ep Tupãma'e wapyka ihĩ. Aja rahã, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa. Arapuharan Ra'yрма'e wapyka a'ep ihĩ tĩ. (Kirisutu a'e.) Aja rahã, aja te'e ta a'e ixo, aja mujekwa tĩ. Ima'e miasu ta ipy'a ke moĩ moĩ katu ta ehe. ⁴ Tupã ruwa ke ame'ẽ ta usak katu ta. Ipykã rehe her ke amō moĩ. Ima'e ke aja mujekwa ame'ẽ. ⁵ Pytun nixói te ta a'ep. Tupã, jandema'e sawa'e te riki hendy hendy aja ixo. A'erehe ma'e weraha ke a'ep nixói te. Warahy hendyha nixói te tĩ. Pe, ame'ẽ ta riki kapitã keruhũ aja ixo ta. Aja te'e ta ixo.

Jesu jywyr ta

⁶ Ihẽ Juã. Ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu:

—Peme'ẽ je'ẽha jetehar te ke. Upa katu te nde eresak ame'ẽ ke jetehar te ke. Ame'ẽ rehe amō jurujar katu ta me'ẽ te'e tĩ. Ima'e je'ẽha pandu ame'ẽ ta py'a rehe l'ã ke Tupã, jandema'e sawa'e te muwyr katu. A'e riki ima'e je'ẽha rahoha pe pandu: “Eho! Pahar ma'e ke uhyk ta. Ame'ẽ ke ihẽma'e miasu ta pe emujekwa eho” aja Tupã pandu — aja ihẽ pe Tupã je'ẽha rahoha pandu.

⁷ Jesu pandu:

—Pehendu katurahã! Pahar ihẽ ajywyr ta! Ma'e ke uhyk ta ame'ẽ panduha peme'ẽ paper rehe ihĩ. Ame'ẽ rehe amō hendu katu rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e — aja riki.

⁸ Ihẽ Juã. Upa ihẽ amupinim ame'ẽ ke ahendu riki. Asak tĩ. Pe, upa asak rahã, upa ahendu rahã, Tupã je'ẽha rahoha py koty ihẽ pynarãi rehe a'ar aĩ. (Aja ihẽ py'a ke tate amō moĩ ehe.) Upa ma'e ke a'e riki ihẽ pe mujekwa ame'ẽ ke a'e. ⁹ A'e pandu:

—Anĩ. Aja ym ihẽ rehe. Tupã rehe jõ nde py'a emoĩ moĩ katu. Nde aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Tupã je'ẽha pandu ame'ẽ ta riki nde mu aja tĩ. Ame'ẽ ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. Peme'ẽ paper rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ rehe hendu katu ame'ẽ ta aja Tupãma'e miasu ke ihẽ tĩ. A'erehe ihẽ rehe nde py'a emoĩ ym. Tupã rehe jõ nde py'a emoĩ moĩ katu — aja pandu ihẽ pe.

¹⁰ Ihẽ pe pandu tĩ:

—Ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ panduha peme'ẽ paper rehe ihĩ. Ame'ẽ ke emukanim ym. Mã peja amõ usak katu ehe. Upa ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ angaha uhyk tate riki, a'erehe emukanim ym. Mã peja usak katu ehe tĩ. ¹¹ Katu ym ame'ẽ ke, mã peja aja te'e ixo. Ipy'a ke Tupã koty marã ka ym muruwakiha. Jaxer ai ame'ẽ ke, mã peja aja te'e ixo tĩ. Ipy'a ke Tupã koty muruwak katu ame'ẽ ke, mã peja aja te'e ixo tĩ. Ipy'a juhyk aja ixo, mã peja aja te'e ixo tĩ — aja Tupã je'ẽha rahoha pandu.

¹² Jesu pandu:

—Pehendu katurahã! Pahar ihẽ ajoywyr ta! Ma'e katu ame'ẽ ke ihẽ ame'ẽ me'ẽ ta. Ame'ẽ ke ihẽ ajoywyr rahã, araho ta. Ma'e ke awa ma'ema'e, aja ame'ẽ pe ihẽ ame'ẽ ta tĩ. ¹³ Ihẽ ruhã te hũ ame'ẽ ke ihẽ. Ihẽ axo py te ame'ẽ ke ihẽ tĩ. Yman rahã, aja te'e ta ihẽ axo tĩ. Kome'ẽ ywy keruhũ nixói te rahã, pete'e ihẽ axo ame'ẽ te'e ihẽ. Kome'ẽ ywy keruhũ kanim rahã, pete'e ta ihẽ axo tĩ — aja Jesu pandu.

¹⁴ Ima'e mundeha ke kutuk katu, aja ixo rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e. (Aja rahã, ipy'a ke Tupã juhyk katu, aja mujekwa.) Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe Tupã pandu ipe: “Ma'eywa ke e'u katu. Aja rahã, ne ruhã te hũ ta nde erexo” aja. Aja rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e. Ipy'a juhyk ame'ẽ ke a'e, a'erehe hukwen rupi ok ta pe ixo katu. Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ pe ixo katu. Aja rahã, mã hury katu ame'ẽ ke a'e.

¹⁵ Ok ta soroka pe ma'e jaxer ai ame'ẽ ta ixo. Paje aja ma'ema'e ame'ẽ ta ixo tĩ. Kũjã rehe ka'u te'e ame'ẽ ta ixo tĩ. Sawa'e rehe ka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Amõ ke te'e jukwa ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'e'ã riki tupã aja ukwa jupe, ame'ẽ rehe ipy'a moĩ moĩ ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Te'e pandu ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ. Ma'ema'eha namõ muka'u te'e ame'ẽ ta aja tĩ. Ok ta soroka pe ixo tĩ.

¹⁶ —Ihẽ Jesu. Ihẽma'e je'ẽha rahoha ke ihẽ amondo pehẽ koty. Amõ amõ ok ta pe Tupã kotyhar ta jy'ar jy'ar. Pehẽ pe ma'e uhyk ta ame'ẽ ke mujekwa ta. Ihẽ amondo ame'ẽ mujekwa ta pehẽ pe. Ndawi rainõ ke ihẽ. (Aja rahã, ihẽ riki kapitã keruhũ te, aja Tupã mu'am, aja mujekwa.) Pytuniwe te jahy rata hendy hũ ame'ẽ ke amõ usak. Aja ihẽ tĩ. (Aja rahã, ihẽ riki awa ruhãha ke amuhyk ta pehẽ pe. Weraha uwyr, aja amuhyk ta tĩ) — aja Jesu pandu.

¹⁷ Hyngwéi ame'ẽ ke: “Ejur!” Amõ putar rahã, y ke Tupã te'e me'ẽ katu. Ame'ẽ ke pyhyk katu. U'u tĩ. U'u rahã, uhã te hũ aja ixo. A'erehe Tupã'ã pandu:

—Ejur!

Hakehar wan ta, ame'ẽ ke pandu tĩ:

—Ejur!

(“Hakehar wan ta” aja pandu rahã: “Jesu kotyhar ta ke” aja mujekwa.) Kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ. Ame'ẽ rehe hendu katu ame'ẽ ta pandu ta me'ẽ te'e tĩ:

—Ejur! — aja.

A'ejõhar panduha ke

¹⁸ Ihẽ Juã. Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta ame'ẽ panduha ihĩ. Ame'ẽ rehe hendu ame'ẽ pe ihẽ apandu katu. Ame'ẽ panduha pe amõ we mi panduha ke amõ mupinim rahã, ame'ẽ ke Tupã mupyrara ta. Kome'ẽ paper rehe ma'e ahyha rehe har ihẽ amupinim tĩ, ame'ẽ

namõ Tupã mupyrara ta tĩ. ¹⁹ Kome'ẽ paper rehe ma'e ke uhyk ta, ame'ẽ panduha ihĩ. Ame'ẽ panduha ta'yr mi mukanim my? Aja rahã, ame'ẽ mukaniha pe Tupã pandu ta: “Ma'eywa ke nde ere'u ym ta. Ame'ẽ ma'eywa amõ u'u rahã, uhã te hũ aja ixo. U'u ym rahã, ok ta katu te ame'ẽ pe ixo ym ta tĩ. Jerusarẽ ok ta pyahu ame'ẽ pe ixo ym ta” aja Tupã pandu ta. Ame'ẽ rehe har kome'ẽ paper rehe panduha ihĩ tĩ.

²⁰ Upa ihẽ asak ame'ẽ ke ihẽ amupinim:

—Jetehar te ke — aja Jesu pandu.

A'e riki pandu tĩ:

—Jetehar te ke! Pahar ihẽ ajywyr ta! — aja.

—A'e tỹ! Sawa'e! Ejur! Nde Jesu — aja ihẽ apandu. Ihẽ Juã.

²¹ Mã peja upa ngã rehe Jesu, jandema'e sawa'e te ipy'a katu te hũ!

Upa.

Tupã Je'êha
New Testament in Kaapor (BR:urb:Kaapor)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaapor

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaapor

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Mar 2019 from source files dated 20
Dec 2018
b46cc831-baa9-5b98-bd3d-1fb9f0357a11